

4122

P. K. ACADEMY LIBRARY
Acc. 4122

Acc. 4122

صفتها بکمال کمال و اهل
به نوح و عیسی و ولایت

طبع می شود از مطبعه
مطبعه می شود از مطبعه

[illegible]

حیدرآباد

بسم الله الرحمن الرحيم

صَبَتْ وَتَخَفَى الْمَدَامُ لَاجِرَةً
نَسِيمُ صَبَا بَعْدَ أَوْ بَعْدَ حَسْرَةٍ ابْجَا
لَا نَ الْهَلَاكُ لِنَفْسٍ عِنْدَ أُولَى النَّهْيِ
زَجَرَتْ طَبِيبًا حَسَنَ بَنَصْنَى مَدَاوِيَا
لَزِمَتْ أَطِبَارَ رَاجِثٍ كُنْتُ مَفَارِقًا
وَلَا تَالِنَ عَمَاجِرِي يَوْمَ حَصْرِهِمْ
أَوَّيْتُ كَوْسَ الْمَوْتِ حَتَّى كَانَهُ
فَقَدْ تَكَلَّمَ أُمُّ الْقُرَى وَلَكَبْتُهُ
بِكَبِّ جَدِّهِ الْمُنْصَرِفَةِ نَدَاتُهُ
نَوَائِبُ زَهْرٍ يَسْتَنْصِتُ مَتًى تَبْلُهُمَا

و فی النجی المروی
یعنی غیبی پس متبدل
می شود و غیبی را
پس بدین بیان
فلا انقدرت بعد
و خارقا تما لا
کام و مالا وینا
نهیج کتب
کافه ناهات
تو کبر فی اعلا
و منحصرا بالعدم
کب فی الذکر
صفاء

اصبر على هذا ويونس في القصر
فاصحت الفخار لازمة الوكري
وروحك في الفردوس عسر مع امير
فلا بد من شوكة على فتن البسر
وقع حيف الدنيا طائفة البشر
واقمت حيا بعد يسك في البحر
على الشهداء الطاهرين من الور
وما فيه عند الله من اعظم الاجر
يان لهم وار الكرامة والبشر
بمقتل زوراد ابني مطلع الفجر
علم النظر واما كان عاقبة الامر
بتك اساتير المحارم في الاسر
رخام لا يسطعن شيئا على البحر
كان الغداري في الذم شيب تسر
على امم شعث يساق الى الحشر
ومن يصرخ العصفور بين يدي صر
غرائز قوم لا يعوون بالرحمة
كواعب لا تبرزن من حل انحر
يصبح باولا والبر انك من البشر

ضفان حول المار تلعب فرقة
 تراجمت الغربان حول رسوما
 ايا احمد المعصوم لست نجس
 وجنات عدن حققت بمكاريه
 تنال طيب العيش في مقعد الرضا
 ولا فرق ما بين التسهيل وميت
 تحية شتاق والفت حريم
 هنيئا لهم كاس المنية مترعا
 فلا تحسبن الله مخلف وعده
 عليهم سلام الله في كل ليلة
 ابلغ عن امر اخلافت رتبة
 فليت صماحي صمم قبل استماعه
 غدون خفايا السيات على السبي
 لعمر كلو عانت ليلته فقهرهم
 وان صلب الاسر يوم قيسامه
 وستصرخ بالمرودة فانصره
 يساقون سوق المغر في كبد الفسلا
 جلبين سبايا سافرات وجوهها
 وعرة قطور ارضي كل منسرل

اصبر على هذا ويونس في القمري
 فاصحت الغفار لازمة الوكري
 وروحك في الفردوس عسر مع امير
 فلا بد من شوكة على فنن البسر
 وقع حيف الدنيا طائفة البشر
 واقتت حيا بعد يمك في البحر
 على الشهداء الطاهرين من الورع
 وما فيه عند الله من اعظم الاجر
 بان لهم وار الكرامة والبشر
 بمقتل زوراد اني مطلع الفجر
 بللم النظر واما كان عاقبة الامر
 بهتك اساتير المحارص في الاسر
 رخائم لا يستطيع شيئا على البحر
 كان الغداري في الدجى شهب تسر
 على امم شعث يساق الى الحشر
 ومن يصرخ العصفور بين يدي صقر
 غراز قوم لا يعودون بالزجر
 كواعب لا تبرزن من حبل الخدر
 يصيح باولا والبر انك من بشر

فليس عني الموت يا ديني غصني
 والآن عني الموت يا ديني غصني
 غصني عني الموت يا ديني غصني
 غصني عني الموت يا ديني غصني

فحسنت لهنالك الكلب ذوا النطق
 لكان جديراً بالتعاطف والحب
 وان لم تكن والعصر انك لفي حشر
 بسم القاطب معانقة السمر
 لدار غدا ان كان لا بد من حشر
 وانك يا مغرور تحسب للفخر
 ومن علينا يا بحيسل من اسر
 بدولة سلطان البلاد ايلي بحر
 عزيزاً ومجوباً كيوسف في مصر
 وايده المولى بالوتية النصر
 وحسن نبات الارض من كرم لهند
 لقال آلهي اشد بدولته ازرك
 وذلك لان الله يحفظ بالقتل
 بماله السعدى في نكته العشر
 ولو كان عندي ما يقابل بالبحر
 ومتجوا القول بحيسل من البحر
 فانثا هذا في قضيتي ما يجرى
 وما حسنت مني مجاوزة القدر
 وان كان لي ذنب يكفر بالعدو

وجارية الدنيا نفوثة كفت
 ولو ان ذوال مال من الموت خاليا
 رجت الهدى ان كنت عال صلاح
 كما قال بعض الطاعنين لقرنه
 اتدخر الدنيا قرا كسا سى
 على المر عار كشرة المال بعده
 عفى الله عما مضى من جريرة
 وضان بلاد المسلمين بلطف
 ملك على في كل بلدة اسم
 لقد سعد الدنيا بدوام سعده
 كذلك تنشر لينته هو عرفت
 ولو كان كسرى في زمان حياته
 بشكر الرعايا صين عن كل فتنة
 يبالغ في الاحسان والعدل والتقوى
 وما لشعرايم الله لست بمذرع
 هنالك نقادون علما وخبرة
 جرت عبراتي فوق خدي كاية
 ولو استقتني سادة جل ودرهم
 وفي سوط ياقوت وعسل وزجاجة

والآن عني الموت يا ديني غصني
 غصني عني الموت يا ديني غصني
 غصني عني الموت يا ديني غصني
 غصني عني الموت يا ديني غصني

القصيدة المشابهة
 في الموعظة والتسليم

عيب عني وعدوان على الناس
 اذا غطت وجهي حليتي
 عصف عني وجهي حليتي
 عصف عني وجهي حليتي

فليس عني الموت يا ديني غصني
 والآن عني الموت يا ديني غصني
 غصني عني الموت يا ديني غصني
 غصني عني الموت يا ديني غصني

وہل یقوم علی جزائیم فتی
اذا رحت عیداً احتوا عملاً
اصح بحدک یا مولای عن زلل
واشترنی اعمی ان استوجبت لایۃ
ان یغفر اللہ لی من حراتہ سکفت
لا تخشرنی عیاً یوم النشور ولا
ان یغفر اللہ ذنبا کنت فاعلم

القصيدة الثالثة في مَح نور الدين ابن صباو

احذر لقوتك صيد ابن صيا
وقاطع البر محتاج الى الزاد
بل يطمن صبح العتق بالعاو
سبح نمر بالكام واطوا
لا فرق بين سقلاط وباء
الا ومنزله حب القضاو
في مصرف النحر لا باغ ولا عا
ايقن بانك محصور لميعا
بالا يبلغ تسليلا عباء
والبر حسن طاعات واو زاد
وانفع غليلك وانفع غلة الصا

وذهب الشافعي من تجديده إلى القول بـ

المقصود من الذكر البعثي من

واصل يقوم على جزأين قسم فتي
 اذ ارحمت عبدا احتوا عملا
 صنف بحدوك يا مولاي عن زلل
 واخترني اعمى ان استوجبت لانيته
 ان يغفر الله لي من حراة سكفت
 لا تخشني عيما يوم النشور ولا
 ان يغفر الله ذنبا كنت فاعله
 القصيدة الثالثة في مدح نور الدين ابن صنها
 مادام في شرح الغزلان في الواو
 وعلم بان امام المراد يدي
 يا من تملك مالوف الدين غدو
 وانما مثل الدنيا وزينتها
 اولا محالة ثوب الغمر ترغ
 ما لا ين آدم عند التسنن
 طوبى لمن جسع الدنيا وفرتها
 كما تفطن ان الوقت منصرف
 وربما بلغت نفس بجودتها
 ركب الحجاز تجوب البرقي طمع
 جدوا بسم وتواضع واعف عن زلل
 لم يستطع جلداني حسرو وباس
 في الحشر يا رب فارحمي لافلاسي
 رغما لا يلبس لانشئت بالباسي
 لئلا تقضح بين جراتي وجلاسي
 فما على الخلق يا مبشري من لباس
 تقضحني في بين حيراني وجلاسي
 فما على الخلق يا مبشري من لباس
 احذر لقوتك صيد ابن صيا
 وقاطع البر محتاج الى التزاو
 بل يطعن صبح اعتل بالعاو
 ربح تمر با كمام واطو او
 لا فرق بين سقلاط وبدا
 الا ومنزل حب القضاو
 في مصرف الخمر لا باغ ولا عا
 ايقن بانك محصور لميعا و
 ما لا يبلغه تسليل عبدا و
 والبر اسن طاعات واو زاد
 وانفع غليلك وانفع غلة الصا و

القصد في الاشارة الى قوله
 الامانة في الدين والعبادة
 فان من لم يثبت في هذه الامانة
 لم يثبت في الدين والعبادة
 فان من لم يثبت في هذه الامانة
 لم يثبت في الدين والعبادة

<p> واستشفة الدين من كلاب سائلة بقا نصرة الاسلام وولته كلف الاماثل فخر الدين صاحبنا ما نخل منعقد الابهت شئ عليه ذوالا حلام جمهرة لولا يمن به رب العباد على فاحمد محمد انا يحاط به لا زال في نفسه واحق ناصر </p>	<p> وسببط الدر من غايات وامانة نصرا وبالغ في تمكين اعلاء مولى تقاضت الاوهام عن رانه ماحل واعيت الالباحد انه وما هنالك بين حق اشياء شيراز ما كان پر جوالبر من دانه والعالمون حيازي دون حضانه بحق من جسمع القرآن من آية </p>
--	---

القصيدة الخامسة في الاشتياق

<p> تغدر صمت الواجد من مضاحوا اسر واحدث بعشق ما امكن التقى مرمى طيف من يحلو بطلعة الذرى لطاف عليهم واكليون نوم سمحت به نياني وديني ومهجتي واقبح ما كان المكاره والا ذى ولو لم يكن سمع المعاني لا يلهسا اصبح اشتياقا لكل ذكر المحبة ولا بد من حى الجيب زيارة </p>	<p> ومن صلاح وحداما عليه صلح وان غلب الشوق الشديد فاحوا وسائر ليل المقبلين صباح ويسقون من كاس المدامع راح ونفسى وعقلي والساح رباح اذا كان من عند الملاح طراح سماع الاغاني زخرف و فراح وغاية جهد المتهام صباح وان ركزت بين انخسام راح </p>
--	---

انما ابتغى بالانسان من الدنيا
 ما لا يدرك بالعبادة والعبادة
 فان من لم يثبت في هذه الامانة
 لم يثبت في الدين والعبادة

القصد في الاشارة الى قوله
 الامانة في الدين والعبادة
 فان من لم يثبت في هذه الامانة
 لم يثبت في الدين والعبادة

انقصیدہ الساتر

انقصیدہ الساتر

انقصیدہ الساتر

انقصیدہ الساتر

انقصیدہ الساتر

الا اني شغفت من حب
ولو انكرت حالي ليس تنفخ
تساب بالقيس سر حالي
لقد خملت صروف الدهر غرمي
نهضت السير في الدنيا انطلاقاً
ولا زمني لزام الصبر حسي
من استحي بجاه جليل قدر

وكيف الحق استر باجحو
تغير ظاهري اوني شهو وي
والالم تكن شهدة جلوي
علي جرف الفقار وقطع يسر
فاوتقني المودة بالقسو
سعدت بطلعة الملك السعيد
لقد اوى الى ركن شديد

انقصیدہ السابعة

مطلع شمس باب دارك ام بدر
انيس ولم تجس الى بظيرة
اكاو او تمشي لدر تجتسرا
تواريت عني بالحجاب مغاضباً
اما مرني بالصبر عنك جلادة
الم ترني احدي يدي منسطحاً
اباح دمي خسر او بسم ضاحكاً
ورب صديق لا مني في واديه
امير الهوى ان شئت فاصح شكايه
ومن شرب الخمر الذي افاضته

اقدك ام غصن من البان لا اوري
مالك عني لا تكبرن على الفقرى
اموت وايسي ان مررت على قبر
واهل يتواري نور وجهك باخذ
وعندي مرام شيطيل على الصبر
ايك واخرى من يد على صدر
عسي يرحم الله القليل على الشجرى
الم يره يوم ما فيوضح لي غدر
وان شئت فاصبر لافلاك من لاسر
الى اعد حشره لفيق من اسكر

انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة

انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة

انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة
انقصیدہ السابعة

خنق من سحر باني في نيت كوني
 شغرا و غمر بسدر و درو من سحر
 غمار بقلبي لا يكا و بسفر
 سشف الزلال و لو شرب بجزا
 ما ذوا اصبى و اليتيم عنيس لم تنق
 و كفى بغير الزمان نذير
 يا الفتى تجليدك نغمه
 احذر فديتك ان تكون كفورا

وما كان قلبي غير مجتنب الهوى	فدانة عيني بالعرض و دولت
الم ترني روضة احب كلها	و رب مطر سحاب العيون قبلت
اما كان قتل اسلمين محسرا	نحي التدمر انحي كيف استحلت

وما نفس السعدى انك تحيته	
تبلغهم ريح اصباح حيث حلت	

القصة العاشرة

ملك الهوى قلبي و جاش صغيرا	ونى المودة ان اصبح نفيسرا
اصححت على يد العزام طويلا	و ذراع صبرى لا يزال قصيرا
يا ناقلا عني باسني صابرا	لقد اقرت على قول لا زورا
من منصف من يقدر جوره	قولا و يجعل طاعة تقصيرا
لم تر ضنى عبدا و بين عشيرتي	ما كنت ارضى ان اكون اسيرا
يا سائلا عن يوم صدر حيلكم	ما كان الا ليل و سحورا
لم يحبس الركب في وادى عطش	الا جمعت من البكار عنديرا
و در الاسارى ان يفك و ثاقم	و ذرى و انى لا ازال اسيرا
ان جاز رجل ستعين بسرة	الى جلب اذن لم يحبره نظيرا
كم الفتي سيف القدر و در جانب	فيغرى نخل العيون غسورا
هل يطفئ من اصبر نار جوا نحي	و معالم الاحباب تلغ نور ا
و كوا عجب الخيل استون كوعنا	و ابله النحي الكشمن بدورا

قطع المسامحة و احتساب الشفقة
 نفعي الراجحة لا يمن
 و بسا لك ان تظفر
 ان لم توفى كاس
 سوا المنة و حب
 طوارق و حارب من الورع
 سحر و سحر

ان تصيد في الحما و يد و حبيب
 حداث و روضات نعيم و حبيب
 ان تصيد في الحما و يد و حبيب
 حداث و روضات نعيم و حبيب

وینا ایست شعری ای ارض نزلوا
 ذکر تریالی الوصل و اشتیاق باطنی
 مجلسایکی سنازلن جنت
 نقابی هوی کالخل باصلاح لم یزل
 فلا تحسین البعد یورث سلوة
 و جلاب عمدی لایرث جدید
 سقی حب الوسمی قیطان ارضکم
 منازل سلی شو قنتی کابستر

وینا دین النجی سید احوها
 فیما جند ملک الیما فی طیبها
 و فی مدحور آرا الحلة کومها
 تقرض احشائی و تخفنی و عقیها
 فمار غرامی لیس یطفی لیسها
 و روضته جی لا یخفف طیبها
 و ان لم یکن طوفان عینی شیو بها
 و ماخر سلی ان نحن کسبها

انقصیدة الرابعة
 علی طاهر صبرج غائب
 و فی بالینی
 ۹

و لم یطق حجرة القاسی بقاسیه
 علی کسار نغطیه من راسیه
 لکننی ظلام و لیس قل قنیه
 و العبد لم یرج الا من موابیه

و ان عذو اسف اللوا خطای الکری
 ایس لم فی القلب ضربة لازب
 افربان الصبر الزم بومنی
 و عینی یفنی حب عذو حب
 و فی صبر من عیال

وینا دین النجی سید احوها
 فیما جند ملک الیما فی طیبها
 و فی مدحور آرا الحلة کومها
 تقرض احشائی و تخفنی و عقیها
 فمار غرامی لیس یطفی لیسها
 و روضته جی لا یخفف طیبها
 و ان لم یکن طوفان عینی شیو بها
 و ماخر سلی ان نحن کسبها

وینا دین النجی سید احوها
 فیما جند ملک الیما فی طیبها
 و فی مدحور آرا الحلة کومها
 تقرض احشائی و تخفنی و عقیها
 فمار غرامی لیس یطفی لیسها
 و روضته جی لا یخفف طیبها
 و ان لم یکن طوفان عینی شیو بها
 و ماخر سلی ان نحن کسبها

یکت مقلة السعدی ما ذکر الیک
 و ا طیب ما یلک الدیار غریبها
 القصیدة الثانیة عشر

و لم یطق حجرة القاسی بقاسیه
 علی کسار نغطیه من راسیه
 لکننی ظلام و لیس قل قنیه
 و العبد لم یرج الا من موابیه

المقصیدة الثالث عشر
 فاح شر الی و هب التسیم
 ان لیل الوصال صبح مضیی
 و نراهی من منیر و جدی الیم
 و نهار الفراق لیل سیم

وینا دین النجی سید احوها
 فیما جند ملک الیما فی طیبها
 و فی مدحور آرا الحلة کومها
 تقرض احشائی و تخفنی و عقیها
 فمار غرامی لیس یطفی لیسها
 و روضته جی لا یخفف طیبها
 و ان لم یکن طوفان عینی شیو بها
 و ماخر سلی ان نحن کسبها

الفصيدة السابعة
بني جمع شمل بحيت القلب
كيف خلاص القلب من حب
الذي لم يحمي حب
الذي لم يحمي حب

لا تحسبوني في المودة منصفاً
واهلكوا الحي فارق المتانف
بيني وبينك موعداً لن تخلف
ظفر العدو وبها يمل واشتغني
قلنا فلا ندرى الدموع فيستلفا
ايت الحارس ان تعدتوصفا
لو كان ذا شل اذا التانف
وتركن ما يخفى الصدور مكشفت
طمان لو شرب بحيرة باكتف
وكبيت حتى ان بليت الموقف
ما انصرفن ولم اجد تضعف
في العشق الا ان يكون تكلف

القضية الخامسة عشر

اننى امر الربانى كلوا
ان شئت ياعادلى قمرنا ولى
القصص

التاسعة عشر

[illegible]

نصفین علی

المعظم

وقد ملكت نفسي بتدليہ الهوى
 ايه ما القى بيوم قيامه
 وان صبح القمر صحايمته
 اري حباي في المظلم لو لو
 الام رجائي فبك والبعد طاع
 ومن ذى الشاق دونك ختمه
 عزيز على السعدى فرقة حسب

و کلمات فیما قبل یقتضی راجتی
وسیل و موعی باتشار الکواکب
لفقه اجائی نصرته ناعب
علی الروص لکن علی کما صب
و کیف اصطباری عنک الشوق و فی
مع النار مشوائی و انت معافی
و طونی لمن یتار عشره رهب

وهذا الكتاب لارسله بعد
لقد صحت من شرح المودة كاتبة

القصيدۃ الثامنة عشر

قوما استقياني على الریحان والاش
صبا یحیی العظام المیت ان لقطت
وزنا نضحا فعلى الله بان مضطجعا
بات العقار وخذ عقلی مقایضه
داحل الظلام لشمس فی یه قمر
روحی فدا بدن سبه للبحین و لو
ایتیت والناس جمعی فی منازلهم
حسن الشانی نظیر یوم حیرانی

انی علی شرط آیام مضت اس
علی الثری یقطه من مرثف الجا
الا علی یلار الکاس الطاس
لعل نیتدنی من فید وواس
تجلت بوجه محراب شماس
شیطاً علی تقلب کالصفاء الفاسی
یقطان اذکر عهد النائم الناسی
وعن شعرے قطیب وقت جلای

[illegible]

دنی و لال سیت القباہ قال علما
و جمال غلب الغصن و انا مال قوا
یا عدونی فدا فی الصبر الی کم کو الی
انا لا عباد و بالناس و لا احسنی علما
و حوالی خیال الشوق خلقتا
من قندی من الی

ان صاحبی قدس سرہ

[illegible]

ادبنا
 من افكاره
 من افكاره
 من افكاره

فقلت للناس من افكاره
 من افكاره
 من افكاره

دلائل خلق الشوق
 من افكاره
 من افكاره

ايضا

قصائد عربيه

١٢

انا دلال لانه الكرام لانبا الكرام
 اجبت الراح والراح تغلب
 اتفنى في الدنيا يا بعد ابلان
 بلذبا طالع الوصل تحمل شوق

تنت قصائد عربيه

بل علمتم بابل باروت
 عاذ لي كف عن ملاس فيهن
 فرصدته وامل على من الشوق
 بت اتجمل الصباب على الحب
 تركته محاجته العين اعدوا
 اثر الدمع حين انظم شعري
 جمرات الخدود احمر فن قلبي
 انا لولا جنات الطيف ما كان
 الناقص لو اربعة كلفه
 عيل صبري على حديث غرامي
 وافناني بجر كل عنرا
 برز والراس بطلس شادان
 ابد الا افيق من سكر عيشه
 ايها الطاعنون من حي ليلى
 لك يا قاتلي من احس شطران
 دمت باللعيتة الجمال عزيزا
 لاني ان تركت لو حدسي

على ان تعلم الناس تحرا
 لقد جئت بانطبيحة نكرا
 اذالم تخط هذا لك خبرا
 وصحت بالصباية معرفتي
 هائماني مهاجر النسيه فقرتي
 قائم للحديث نظم انوشرا
 وثيقين في الجوانح جمرا
 فوادى الضعيف تحمل وزرا
 جورط الم ووزرا حمر
 لو حكيت اجمال بكت صحرا
 بحر الناظرين بالوجد حبرا
 يا بهذا النسيم تحمل عطرا
 ان سقني من المرافف حمرا
 عجمي كيف تستطعون صبرا
 وخلصت لابن يعقوب شطرا
 وبدو الهامون شعنا وغيرا
 فباني الحديث اشرح صدرا

قل عمر تصابيا ولعمري
 يحدث الله بعد ذلك امرا

کتاب قصائد فارسیه

شکر و سپاس و منت و عزت خدا
و او را غیب دان و نگه دار آسمان
اقرار میکند و جهان بر گشایش
گوهر رنگ خاره کند تو از صد
سبحان من بیتی و محیی و لا اله
باری ز سنگ چشمه آب آور و پدید
گاهی بصبغ ماسطه بر روی آب و
در بانی لطف اوست و گرنه سحایت
انشاء بلطفک یا صانع الوحد
ارباب شوق و طلبت بیدارند و بوش
شبهامی دوستان ترا انعم الصباح
یا دتور روح پرور و وصف تو و لفریب
بی سکه قبول تو نقد عمل و غل
جائیکه تیغ قهر بر آرد و مهاجرت
شاهان بر آستان جلالت نهاده
گر جمله را عذاب کنی و عطا دهم

پروردگار خلق و خداوند کبریا
رزاق بنده پرور و خلاق رهنما
یکتا و بیست عالمیان پرورش دوتا
فرزند آدم از گل و برگ گل از گیا
الا هو الذی خلق الارض و السما
باری ز آب چشمه کند سنگ و دره سا
گلگون شفق کند و سرمه و جا
تا بر زمین مشرق و مغرب کند سخا
فا غفر لنا بفضلک یا سامع الدعا
اصحاب فهم و صفتت بمیرند و پا
و انشب که بتیور روز کند ظلم المسا
نام تو غمزدای و کلام تو دلربا
بیخاتم رضائی تو سی امل بها
ویران کند بسیل عرم جنبت سیا
گر و نکشان مطاوع و کجسروان گدا
کس را مجال آن نه که آنچون این چرا

و اگر غلبه و بی
 با و در ان قدر
 افغانی که چون
 از پای بسته بود که نینده
 با لای بر سر
 از انجیر و طاعت خویش
 ای پانی لب نموده و
 خنجرین ایل چوپان
 تا روز اولت چو
 زیرا که در ازل
 در کوه

در کوه و دشت بر سبمی صوفی بُدی
 پہلوی تن ضعیف کند پشت دل تو
 گر بر وجود عاشق صادق ز غنای تیغ
 مارا جو شدار روی دشمن این نیست
 چون شادمانی و غم دنیا مقیم نیست
 اشال ما به تنگی و سختی بمردہ اند
 غم نیست زخم خورده راه خدای را
 مابین آسمان و زمین جای عیش نیست
 عمرت برفت و چارہ کاری ساختی
 کردار نیک بدیقامت قرن تست
 تابیچ وائہ نقشانے ہمہ کرم
 نا اہل را نصیحت سعدی چنانکہ است
 گوئی کدام سنگدل بنہ نشنود

گر تیغ سودمند ہی صوت ہصفا
 صیدی کہ در ریاض ریاضت کن چرا
 گوید یکیش کہ مال سبیل است و جان فدا
 وز دست و دست گر ہمہ زہرست چرا
 فرعون کا سران بہ وایوت مبتلا
 ما خود چه لا تقیم قشر لب اولیہ
 دردی چه خوش بود کہ ہمیش کند واد
 یکدانہ چون جد زمین و آسمان
 اکنون کہ چارہ نیست بہ بیارگی ہیا
 آن اختیار کن کہ توان دیدنش لقا
 تا ہیچ مایہ نستانی بخرمت
 گفتیم اگر بسر مہ تفاوت کند غم
 بر کوه خوان کہ باز بگوش آیدت صدا

فی مدح صاحب الشہید علا الدین جو

اگر مطالعہ خواہد کسی بہشت برین را
 شگفت نیست کہ اطمین بر کند گل نشین
 حکیم باز خدائی کہ صوت گل خندان
 سر کہ روی عبادت نہند بر درکش

بیا مطالعہ کن کو بنو بھار زمین را
 ہمان کہ صوت آدم کند سلاہ طین را
 درون غنچہ بسند و جو در شہین را
 مصوری کہ درون زخم نگاشت حسین را

در کوه و دشت بر سبمی صوفی بُدی
 پہلوی تن ضعیف کند پشت دل تو
 گر بر وجود عاشق صادق ز غنای تیغ
 مارا جو شدار روی دشمن این نیست
 چون شادمانی و غم دنیا مقیم نیست
 اشال ما به تنگی و سختی بمردہ اند
 غم نیست زخم خورده راه خدای را
 مابین آسمان و زمین جای عیش نیست
 عمرت برفت و چارہ کاری ساختی
 کردار نیک بدیقامت قرن تست
 تابیچ وائہ نقشانے ہمہ کرم
 نا اہل را نصیحت سعدی چنانکہ است
 گوئی کدام سنگدل بنہ نشنود
 گر تیغ سودمند ہی صوت ہصفا
 صیدی کہ در ریاض ریاضت کن چرا
 گوید یکیش کہ مال سبیل است و جان فدا
 وز دست و دست گر ہمہ زہرست چرا
 فرعون کا سران بہ وایوت مبتلا
 ما خود چه لا تقیم قشر لب اولیہ
 دردی چه خوش بود کہ ہمیش کند واد
 یکدانہ چون جد زمین و آسمان
 اکنون کہ چارہ نیست بہ بیارگی ہیا
 آن اختیار کن کہ توان دیدنش لقا
 تا ہیچ مایہ نستانی بخرمت
 گفتیم اگر بسر مہ تفاوت کند غم
 بر کوه خوان کہ باز بگوش آیدت صدا
 فی مدح صاحب الشہید علا الدین جو
 اگر مطالعہ خواہد کسی بہشت برین را
 شگفت نیست کہ اطمین بر کند گل نشین
 حکیم باز خدائی کہ صوت گل خندان
 سر کہ روی عبادت نہند بر درکش
 بیا مطالعہ کن کو بنو بھار زمین را
 ہمان کہ صوت آدم کند سلاہ طین را
 درون غنچہ بسند و جو در شہین را
 مصوری کہ درون زخم نگاشت حسین را

بر ارجح و جود
گر جهان جلوه یز و عظم و براف
یک نصیحت زیر صدق جهانی نیست
مستور و مخفی فائده جهانی نیست
حاصل علم کرده و ایام
گذرانیده بجهت و پیشانی نیست
سعد یا اگر چه بخندانی نیست
بهر کلام باید به خندانی نیست
بهر سخن باید به خندانی نیست
چاپخانه و پوه

تکلف است که حاجت بشیر نیست یقین را
چه حاجت است که نباید آفتاب مبین را
تو شوخ دیدی مگس مبین که برگرفته طنین را
که دست معینت بران پای آسمان بگذا
چنان محب و مریدم که تشنه ما معین را
کز آن زمان که شد اشم از سیار مبین را
که تنگ چشم تکل کند عذاب مبین را
شبه فروش چه داند بهای دشمن را
به از خدای نه مینی بنگا بداد و معین را
که چون تو عاقل و شایار پرور زمین را
که شاید اهل معافی که در خود کنندین را
جز آنچه پیش فرستد روز باز پسین را

مرد و انما بچمان و شفق از زانی نیست
 حیوان را خبر از عالم انسانی نیست
 کادمی را خبر از علت نادانی نیست
 نتوان دید و آئینه که نورانی نیست
 روشنایا بحقیقت شب ظلمانی نیست

[illegible]

ايضاً في الموعظة والنصيحة

خوش است عمر دریا که جاودانی است
درخت قد صنوبر حسد ام انسانرا
گلی است خرم خندان تازه و خوشبو
و دام پرورش اندر کنار مادر و هر
مباش غره و غافل چو میش سرور پیش
چه حاجت عیان را با سماع و بیان
کدام با بهاری وزید در آفاق
اگر ممالک روی زمین بدست آرمی
دل ای رفیق برین کار و انسانی مبد
اگر جهان همه کامست دشمن اندر پی
چوبت پرست بصوت چنان شد مشغول
جهان ز دست بدادند و ستان خدا
نگاهدار زبان تا بد و رخت بفرند
عمل بیار و علم بکش که مرد اثر را
طریق حق رود و هر کجا که خواهی باش
گفت نیاز بدرگاه من نیاز بر آر
مخو چو بی ادبان کاو و تخمه کا پاش

بس اعتماد برین خجرو ز فانی نیست
مدام رونق نو با ده جوانی نیست +
ولی امید شاتش چنانکه دانی نیست
طمع مکن که در دوی مهربانی نیست
که در طبیعت این گرگ گله بانی نیست
که یوفاتی و در فلک نهانی نیست
که باز در عقبش آفت خزانی نیست
بهای دولت بگر و زه زندگانی نیست
که خااه ساختن آیین کار وانی نیست
بدوستی که جهان جای کامرانی نیست
که دیگرست خبر از لذت معانی نیست
که پای بند غنا را جز این جهانی نیست
که از زبان تیر اندر جهان بیانی نیست
رهی سلیم تر از کوی بی نشانی نیست
که گنج خلوت صا جلال مکانی نیست
که کار مرو خد ابر خدای خوانی نیست
امید خرم اقبال آن جهانی نیست

کمن که چیت بود دست پرور آن
عالم انحصار من دست آفرین
سود پرورش با این عظم بر سر
خلق خالق نیست
که هر در اباد است صدق بانی
زین بطنج بلاغت گویای کعبه
سایه ارا که در فیض سامانی نیست
پیشین صفت که در آفاق صفت نیست
زین صفت که دعوی زور آوری کند با
خبر که دعوی زور آوری کند با
خبر که دعوی زور آوری کند با

ممن که بوی تو
فنی اندر و المعرفه و ایه
زیادت

فی الزبد
 چنان نصیب کشتی از وجود نهاد
 چنانکه در طوفان طوفان
 سربل بیا به نهاد و سر
 حاکم عادل کند عید او

۱۷
 تصانیف

بجسم طایفه که شمع بنده است
آن بند که نقاش آن استاد است
و دینی از قبل چشم او را فدا است
همان که زنی را زنی فدا است

[illegible]

قلم عافیت از عافیت است
 که جهان را از دهم از عافیت است
 که قلم را بهر از دست تو سودا بر خاست

فی الموعظ
 تراز کوی ایل کی قرار خا بود
 قرارگاه تو دار ایل را خا بود

باز تو ملک جهان را بهت آوردی
 بپاش غره که نایب از خواب بود
 ببال غره چو بانی که کین و رنج
 بپوشید بپوشید بپوشید

که خزان و شکست بر خاست
 که خزان و شکست بر خاست

دور دوری در دلم
 که از دوری در دلم
 که از دوری در دلم

بجاک در مروای اومی تجوت و ناز
 جهان بر آب نهاد دست و عاقلان اند
 رضا بکرم قضا اختیار کن سعد

فی صفت المربع

علم و دولت نور و زبهر ابر خاست
 آریاید کله قشم برف از سر کوه
 بر عروسان تین بست صبا هر گری
 این چه بوی هست که از جانب خلد پدید
 چه هو نیست که خلدش تجیر شست
 طارم اخضر از عکس چمن حمر اگشت
 موسم نغمه جنگ است که در بزم بهوج
 بوی آلودگی از حسرت صوفی آمد
 از زمین ناله عشاق بگردد و نرسید
 بسکه خوابان تفرج سوی صحرارفتند
 عاشق امروز بدو می بر شا پد شست
 هر کجا طلعت خورشید رحی سایه فکند
 هر کجا سر و قدی چهره چو یوسف نمود
 هر کسی راهوس روی گل می در شد

شکر رحمت سر ما ز سر ما بر خاست
 یزک تابش خورشید بنما بر خاست
 که بغوا صی ابر از ول دریا بر خاست
 وین چه باد است که از جانب صحر ابر خاست
 چه زمینی است که چرخش بتولا بر خاست
 بسکه از طرف چمن لولوی لالا بر خاست
 بلبلان را از چمن ناله و غوغا بر خاست
 شور و یواغی از سینه دانا بر خاست
 وز نثری ناله مسلمان خبر ابر خاست
 انبیات از چمن و گلین و حمر ابر خاست
 که دل زاهد از اندیشه فردا بر خاست
 بیداری خسته کمر بسته چو جوار بر خاست
 عاشقی سوخته خرم چو زلیخا بر خاست
 نه که این دلوله از بلبل تنها بر خاست

که خزان و شکست بر خاست
 که خزان و شکست بر خاست

حق تعالی بکلام

این کلام در روز قیامت
نویسند بر لوحی که در پیش
فرشته است و در آن روز
این کلام را بخواند
و در آن روز که از او
پرسند که این کلام را
چرا خواندی بگوید
این کلام را خواندم
تا از حق تعالی
بخشاید و در آن روز
حق تعالی بگوید
این کلام را بخوان
و در آن روز که از او
پرسند که این کلام را
چرا خواندی بگوید
این کلام را خواندم
تا از حق تعالی
بخشاید

این کلام را بخوان
و در آن روز که از او
پرسند که این کلام را
چرا خواندی بگوید
این کلام را خواندم
تا از حق تعالی
بخشاید و در آن روز
حق تعالی بگوید
این کلام را بخوان
و در آن روز که از او
پرسند که این کلام را
چرا خواندی بگوید
این کلام را خواندم
تا از حق تعالی
بخشاید

و خداوند قادر

وان همسر عزیز که از وعده دست نیست
سیرات گیر کم حسرو آید بختجوی
نامی ز ما بماند و اجر اسی تا تمام
وانکه که چند سال برین حال بگذرد
وان صوت لطیف شود و جمله زیر خاک
از خاک گورخانه ماحشستما بزند
و دوران روزگار بگذرد و در پی
تا روز رستخیز که اصناف خلق را
حکم خدای عزوجل کائنات را
از گفتن و شنیدن و از کرد و های بد
میزان عدل نصب کند از برای خلق
هر کس نگه کند بد و نیک خویشتن
بندند باز بر سر و وزخ بل صراط
و آنکس که از صراط بلرزد پای او
افزار را حرارت و وزخ کند قبول
بس رو بجهو ماه ز خجلت شود سبأ
بس شخص بینوا که در از علو قدر
بس پرستمند که در گلشن مراد
سلیم اسیر نفس و هوا کاندان مقام

خواهد که باز بسته عقد فلان شود
بس گفتگوی بر سر باغ و دکان شود
در زیر خاک با غم و حسرت نهان شود
آن نام نیز گم شود و بی نشان شود
وان جسم زورمند کفنی استخوان شود
وان خاک و خشت و شکش گل گران شود
گاهی شود بهار و در گریه خندان شود
تنها ز بهر عرض قرین روان شود
در فصل بهر فصل بکلی روان شود
در موقف محاسبه بیک عیان شود
یکسر سبک بر آید و یکسر گران شود
انجائی غنیمت و سبک شادمان شود
هر کس از روزگشت مقیم جهان شود
در خواری و عذاب ابد جاودان شود
و احرار را عنایت حق سائبان شود
بس قد بهجو قبر ز بهیت گمان شود
عشرت سرای جنت اعلامکان شود
بوی بهشت بشنود و نوجوان شود
با صد هزار غصه تیرین هوای شود

این کلام را بخوان
و در آن روز که از او
پرسند که این کلام را
چرا خواندی بگوید
این کلام را خواندم
تا از حق تعالی
بخشاید و در آن روز
حق تعالی بگوید
این کلام را بخوان
و در آن روز که از او
پرسند که این کلام را
چرا خواندی بگوید
این کلام را خواندم
تا از حق تعالی
بخشاید

باج گرفت و خلعت والا سپرد و
 شایع می کرد که و با یکدیگر
 نایب را از انظار کند خلعت خود را بپوشد

باج گرفت و خلعت والا سپرد و
 شایع می کرد که و با یکدیگر
 نایب را از انظار کند خلعت خود را بپوشد

سرچسپت تا بطاعت او بر زمین نهیم
 ای قطره منی سحر بیارگی بن
 بخشنده که سابقه فضل و جش
 پر میرگار باش که دادار آسمان
 نابوده پنج گنج میسر نمی شود
 هر کوه عمل نکرد و عنایت امید داشت
 دنیا که حیر آخرتش خواند مصطفی
 دار الفراعنه جاوید آدمی ست
 چند استخوان که باون دوران روزگار
 ظالم ببرد قاعده دشت از و بماند
 عیسی بغیرت از همه عالم کناره حبس
 محبوبش آرزوی دل اندر کنار کرد
 ما اعتماد بر کرم مستعان کنیم
 بعد از خدای هر چه پرستند نیست
 دین کوی دولتست که بیرون نبیرد
 پتچاره آدمی چه تواند بستی کرد
 او بادشاه و بنده نیک و بد آفرید
 سعدی به نفس که بر آورد در سحر
 بر بنده که خاتم دولت بنام اوست

جان در شس و ریغ نباشد تشار کرد
 کابلیم را غرور منی خاکسار کرد
 مارا بحسن عاقبت امیدوار کرد
 فردوس جای مردم پر پرگار کرد
 فردان گرفت جان برادر که کار کرد
 دانه نمود ابله و دخل منتظر کرد
 جای نشست نیست نباید قرار کرد
 این جای رفتن ست نشاید قرار کرد
 خود رخ چنان بگفت که خاکش غبار کرد
 عادل برفت و نام نکو اختیار کرد
 قارون ز دین برآمد و دنیا قرار کرد
 بازی ریک بود که موشی شکار کرد
 کان تکیه باد بود که برستار کرد
 بید دولت آنکه بر همه هیچ اختیار کرد
 الا کی که درارش نبستار کرد
 چون هر چه بود نیست قصا کردگار کرد
 بد بخت و بخت و گراسی و خوار کرد
 چون صبح در بیط زمین انتشار کرد
 در گوش دل نصیحت او گوشوار کرد

باج گرفت و خلعت والا سپرد و
 شایع می کرد که و با یکدیگر
 نایب را از انظار کند خلعت خود را بپوشد

باج گرفت و خلعت والا سپرد و
 شایع می کرد که و با یکدیگر
 نایب را از انظار کند خلعت خود را بپوشد

در دلی سعادتمند که در عالمی است که در آن
 دنیا را در آن عالمی که در آن دنیا را در آن
 دنیا را در آن عالمی که در آن دنیا را در آن
 دنیا را در آن عالمی که در آن دنیا را در آن

<p> قمار اندر تن خاکی ز ابر بخت قطره امید حقست آری خصوص آنرا که در خاطر محمد کز ثنائی فضل و بر خاک هر خاطر چو دولت باید تمجید ذات مصطفی گویم ز بازاد کس اسعدی ز شرح علم او گفتن اگر تو حکمت آموزی بدیوان محمد و ز فقر جاودانی رست و صاحبان نیاشد </p>	<p> در دفر با فضل خوش تا قطره میم کرده ثنائی سید مرسل بنی محترم گردد که بار و قطره در حال دریای نعم گردد که در در یوزه صوفی گردد صاحب کرم گردد تو در علمش چه دانی باش تا فردا علم گردد که چهل آن بود که خود بدانش بود حکم گردد بران در دیش صاحب دل کزین در محرم گردد </p>
---	---

در وعظه و مدح مجدد الدین رومی

<p> جهان بر آب نهاده است و زندگی بر باد جهان مانند و خرم روان آدینه سرای دولت باقی نفیسم آخرتست که ام عیش درین بوستان که باد حل حیات عاریتی خانه است در ره سیل بسی بر آید و بی مافر و شود خورشید بر آنچه میگردد و دل منه که و جله بسی گرت ز دست بر آید چو نخل باش کریم نسه بنیده حسرت ز پس نگاه کنه وجود خلق بدل میکنند و رنه زمین </p>	<p> غلام هست آخر که دل برو نسا و که بازمانه از و در جهان بنیکی یار زمین سخت نکه کن چومی نمی بنیای همی بر آورد از پنج قامت شمشاد چو غوغا عمر نهاده است بر در حیرت باد بهار گاه خزان باشد و گسی مرداد پس از خلیفه نخواهد گذشت در بغداد ورت ز دست بخیزد چو سرو باش آزاد کسی که برگ قیامت ز پیشش نفرتاد همان ولایت کینه خست ملک قباد </p>
--	--

نویبت بگلشن فلان دولت و دین
 پسر محمد و معالی جهان انوشیروان
 توان برادر صاحب دلی که یاد دارد
 با لیاقت و قوت زنده بخت زار
 روزگار تو ایام دست فتنه بخت
 همین تو در اقبال بر جهان بخت
 و صاحبان فانی
 دین از خدا می آید
 بخت خلق جهان را که از تو بیفتد
 بس که عاقبت بی عاقبت از تو
 که عاقبت از تو بیامزد
 نفس آخرین بیامزد
 خدات و در حق که بصدق دل گوئی
 تو هم زبان بگویی که بصدق باد
 که از تو بیامزد
 که از تو بیامزد

در دلی سعادتمند که در عالمی است که در آن
 دنیا را در آن عالمی که در آن دنیا را در آن
 دنیا را در آن عالمی که در آن دنیا را در آن
 دنیا را در آن عالمی که در آن دنیا را در آن

ایل اسلام و نور بند رخصای بهبود
 خلق خاق بیانه علی ناصب بود
 من جیوم که اگر اوصاف جیل پنهان
 کما یزید بودم زنده ببار بود
 شاد باد گیتی همه وقت آن بود
 در بگویند و جویش نوان گفت صدور
 بچشم خاص که کمال کمال
 چاه نیست بگویند و کمال
 تفاوت که از جن بود
 از این چه تفاوت که از جن بود

همچو پرگار گردد و بدو بر باز آمد
 گویا آب سیاحتش بجگر باز آمد
 لاجرم طبل خوشگویی و گز باز آمد
 که باندیشه شیرین و شکر باز آمد
 فلک خیره کش از جور مگر باز آمد
 جور بیگانه تبییند چو بدر باز آمد
 خاصه اکنون که بدر بامی گهر باز آمد
 بگدائی بدر اهل مهر باز آمد

احمد الله تعالى که علی غم حصور
 مطرب از مشغله کوس بشارت چه زند
 صبح امروز خدا یا چه بهارک بد مید
 سجده هر شب سیر قابو بالآمال
 رحمت بار خدائی که لطیف است و کریم
 اگر کسی شکر گذاری کند این نعمت را
 خبر آورد بمشتر که ز بطنان عراق
 فارس را نغمه از غیب فرستاد خدا
 شمس و بن سایه آفاق جمال اسلام

جهان نماند و اقبال روزگار تو باو
علی الخصوص که سعد جمال روح تو یافت
تو نیز غایت امکان از دور رخ مدار
بر جسم دشمن بدگود از عمر بستان

که نام نیک تو باقیست تا جهان ماند
حققتیست که ذکرش مع الزمان ماند
که آن نماند و این ذکر جاودان ماند
که وز دوست ندارد که پاسبان ماند

حرف الراء فی صفة الرمیع

بامدادان که تفاوت نکند لیل و نهار
صوفی از صومعه گوئیم برون در گلزار
کوه و دریا و درختان همه در تسبیح اند
بلبلان وقت گل آمد که بنالند از شوق
آفریش همه تنبیه خداوند دست
اینهمه نقش عجب بر در و دیوار وجود
خیرت هست که مرغان چمن میگویند
هر که امروز نبیند اثر قدرت او
تا کی آخر چه بنفشه سر غفلت در پیش
که تواند که و بد میوه رنگین از چوب
وقت آنست که داماد گل ز جمله غیب
آدمی زاده اگر در طرب آید چه عجب
یاش تا غنچه سیراب دهن باز کند

خوش بود و امن صحرا و تماشای بهار
وقت آن نیست که در خانه نشینی بیکار
نه همه استمعان فهم کنند این اسرار
نه کم از میل مستی تو نیالای شیا
دل ندارد که ندارد و بخداوند اقرار
هر که فکر نکند نقش بود و دیوار
کاخرای خفته سر از بالش غفلت برد
غالب آنست که فرداش نه بیند وید
حیف باشد که تو در خوابی و زگر سید
یا که داند که بر آرد گل صدر پرگ از خار
بدر آید که درختان همه گیرند تار
سر و در باغ برقص آمده و بید و چنار
بامدادان چو سر نافت آهوی تار

صورت زیبای ظاهری
ای که بر او سیرت زیبا
نیچ سید انی خسرو به یاروان
من کبوترم گرید ارکس
از می عقل باید و شمار
در نه جان و کمال بدوان
پیش از آن که ز دست تو بیرون
پیش از آن که ز دست تو بیرون
پیش از آن که ز دست تو بیرون

چشمه از سنگ برون آرد و باران اینهم
گر چه بسیار بگفتیم و بیاب سخن
تا قیامت سخن اندر کرم و رحمت او
آن که باشد که نرسند و کمر طاعت او
نعمت بار خدا یا ز عد و بیرون ست
این همه پرده که بر کرده ام پیشه
تا امید از در لطف تو کجا شاید رفت
فعلیائی که ز ما ویدی و نپسندیدی
سعد یا راست روان گوی سعادت برد
حیف از عمر گر انما یہ که در لعلو رفت
در پنهان تو گویم که خداوند منی

انگبین از گسّسل و دراز دریا بار
اندکی پیش بگشتیم هنوز از بسبب
همه گویند کی گشتیم نیاید ز هزار
جای آنست که کافر بکشد ز تار
شکر انعام تو هرگز نکند شکر گذار
گر بتقصیر بگیری نگذاری دیار
تاب قهر تو نداریم غذا یا ز منسار
بخداوندی خود پیر و پویشی ستار
راستی کن که منزل ز سر بحر جفت
یارب از هر چه خطا رفت هزار استغفار
یا نگویم که تو خود مطلع بر اسرار

در مع انکیانو

بس بگردید و بگرد و روزگار
ایکه دست میرسد کاری بکن
اینکه در شهنامه با آورده اند
تا بداند این خداوندان ملک
اینهمه رفتند و ما ای شوخ چشم
ایکه وقتی نطفه بودی در شکم

دل بد نیا در نه بند و هوشیا
پیش از ان کز تو نیاید، سیچکا
رستم و اسکندر و اسفندیار
کز بے خلق ست دنیا یادگار
هیچ نگر فسیم از ایشان عتبار
وقت دیگر طفل بودی شیر خوا

[illegible]

[illegible]

و گوی که این قدر نشود
و فانی از پس اقرار عشق
مع نوازد و در میان عشق
بجورنی بدید صورت دیگر و گوید
که عاقلان که انداخته اند
دفع گفت بپوزن از دیده میکنند
فراخ گوید که دوستی است
که هر چه در آن است

طریق نیست مگر ز پد مالک وینار
توخوش حدیث کنی سعد یا بیا و بیا

تجدید مطبع

چرا همه ننگد بر دوشم من رفتار
که در تامل و خیره میشود ابصار
مثال صیقل از آئینه میسر و زنگار
بنشسته بر گل رویش سخط سبز غبار
که این جو دانه ناست و آن چو شعله نار
کجا شدند تماشا کنان شیرین کاه
چو باز گشت پستان برخت برگ بهار
مطالع تو ام ای یار گزندی عار
من از تو روی به پیچم که ام صبر و قرا
که غیر تم نگذار و که بشنود اغیار
تو بر گذشتی و نگذشت بعد از آن یار
بنخلم از نغمه سرفدا و جان ایشار
و گرت قبول کنی بنده ایم و خد گار
که دوستی بقیامت بر ند سعدی آ
هنوز باز نکر دیم دوری از طومار

[illegible]

محمد بن
معدین و مطهر و گروین طوم
اکابر همه عالم بنامه جهان
بر آستان جلالت حق پدید
کس این شرف و قدر و منزلت دارد
نه هر کسند بی معانی کنندش از قطار
که قصد باب معانی شوق پیدا
آفاق نقش کند چون کار
چو کعبه در همه نقش کند چون کار
چو فضل طوا

[illegible][illegible]

خفت واری سار باز گانی
باز رفت بانی به بانی

منی العظمی و العظمی
منی العظمی و العظمی

منی العظمی و العظمی
منی العظمی و العظمی

گر ز مدت عمر آنچه هست و ریاست
چنان مکن که به بیچارگی شرمانی
ز عمرت آنچه به از بچه رفت و ضایع شد
چه روزها که شب رفت و هوا و هوس
گوشتی بعبادت چگونگی روز کنی
خدای غرور جل غیب دان و مطلق است
بر آروست تصرع بهار اشک ندیم
سراید فرو و آرد روی عجز بهال
به نیک مردن یارب که دست فغل بدان

و گر نه آنچه بقفلت گذشت ناید باز
کنون که چاره بدست دست چاره بهار
گرت دریغ نیاید بقیت اندر باز
شبه بر روز کن آخرت که فکر و نماز
که دوست را بناید شبصال در آن
گرتش بلند جوانی و ریش بنفیه و راز
ز بی نیازی بخواه آنچه یایدت بنیاز
بر آستان خداوند گار بنده نواز
مندید همه عالم خصوص بر شیراز

حروف اشین فی النصیحة

صاحب عمر عزیزت غنیمت و اش
چیت و دوران زیاست که فلک باقیه
آن خدایت تعالی ملک الملک قدیم
جائی اگر پست برین عمر که چون غنچه گل
دهنی شیر باد در نهد ماورد و هر
مقبل امروز کند در دول خویش و و
هر که دانه نفشانند برستان در خاک
دست در دامن مردان و اندیشه مکن

گوی خیری که توانی بر از بدش
حاصل آنست که دایم نبود دور اش
که تغیر نکند ملک جاوید اش
بخبر و زست بقای دهن خند اش
تا بدندان بنده و بار و گریه اش
که پس از مرگ میر نشود دور اش
ناامیدی بر دواز دخل بتاباش
هر که با نوح نشیند چه غم از طوفان اش

منی العظمی و العظمی
منی العظمی و العظمی

منی العظمی و العظمی
منی العظمی و العظمی

منی العظمی و العظمی
منی العظمی و العظمی

مراد خاریف سلطان بحال خود بگذار
 شتر بچمد و جفا بر نمیتواند برخواست
 بخون سعدی اگر تشنه لعل است باد
 تو گوش هوش نکردی که دوش سیکتم
 که آب حیرتم از سر گذشت و پای خلاص
 چه گفت گفت ندانسته که شهبازان
 توان نه که بهر در سرت فرو و آید
 بنایه میرم از جمل عالمی بچند
 نظر بعالم صورت کن که طایفه
 کسان درخت نشانند و دانه افشانند
 هیچ خلق نباید که قصه پروازند
 میزان سبب که مجالی و منصبی دارد
 از آن سبب که دل دوست جو و او باشد
 زبکه اهل هنر را بزرگ کرد و تواخت
 مثال قطره باران و ابر آزار
 سپهر منصب و عین علای دولت و دین
 که در فضائل و جای حیرت و وقوت
 خبر نیقیل شنیدیم و مجریش و بدیم
 کف کریم و عطای عظیم او نه عجب

که دل نبرد و ای ساربان ازین منزل
 که با عشق محبت نیکو محمل
 که در شریعت ما حکم نیست بر قاتل
 ز روزگار مخالف شکایتی بادل
 با استعانت دستی توان کشید از گل
 چه گفته اند که از مبدلان شوی مقبل
 نه جای اتمت عالی است پایه نازل
 که عالم است بمقدار خویش من جاہل
 بچشم خلق عزیزند و از خدای محسب
 بشرط آنکه پس بینند مریع قابل
 مگر بصاحب دیوان عالم عادل
 بدین قدر نتوان گفت مرد و رافا فل
 جوا بر بر همه عالم ز رحمت شامل
 بسی نمائند که هر نام قصه شود کامل
 که کرد هر صد فخر را بگوئی حائل
 سحاب رافت و باران رحمت و ابل
 که مر که ام یکے را بیان کند قابل
 و را آنکه از و نفسل میکند ناقل
 که ذکر حاتم و امثال او کند باطل

چون که از این عالم بگذرد و از آن عالم بماند
 و از آن عالم بماند و از این عالم بگذرد
 و از این عالم بگذرد و از آن عالم بماند
 و از آن عالم بماند و از این عالم بگذرد

چون که از این عالم بگذرد و از آن عالم بماند
 و از آن عالم بماند و از این عالم بگذرد
 و از این عالم بگذرد و از آن عالم بماند
 و از آن عالم بماند و از این عالم بگذرد

چون که از این عالم بگذرد و از آن عالم بماند
 و از آن عالم بماند و از این عالم بگذرد
 و از این عالم بگذرد و از آن عالم بماند
 و از آن عالم بماند و از این عالم بگذرد

چون که از این عالم بگذرد و از آن عالم بماند
 و از آن عالم بماند و از این عالم بگذرد
 و از این عالم بگذرد و از آن عالم بماند
 و از آن عالم بماند و از این عالم بگذرد

ششگون عدو کنش را بنام
 که خود را لایق خود از حد
 هم انکه چون قوت است
 دینیه باد هم که با
 چنان بعد از کشتن
 که سنگان بخت بود
 حکمی خلق خود
 که با هم است

ایضاً

بدین کرم که دگر باره کرد بر عالم
خدا انگان معظم اتا بک عظم
خلیفه پدر و عم با اتفاق امم
بماه طلعت شاه و ستارگان چشم
یکی بخدایت او دست بندگی بر هم

34

آبوی طبع بنده چنین

وین رحمت خدای جهان بود بر جهان
گردن نهاده بر خط فرمان اهل خان
آمد ز تیغ حادثه و باره امان
گل بکشفتن آمد و بلبل بوستان
وان روزگار رفت که گرگی کند نشان
فرمان دهی کند ز بر خلق مهربان
از قیر و آن سپه بکشد تا بقیر و آن
از هم پیوستند ثریا و قمر و آن
جیپال و مهند و سند گردن کشد قلدان
نوشته اند بر همه شهادت استخوان
یک کمترین بنده تو پادشاه نشان
کاندر حساب خلق نیاید حساب آن
کز هیبت تو پشت ندادند چون کمان

آهوی طبع بنده چنین مشک میبوی
بار بار تو چو راغ و آفتاب
اندول وی از گن برست و در
مهر خیزد که خود بیرون آید
سحر دلاوری زبان او روی کن
یکبار ز کبریا بگریزند
وانکه که پویی خوش آن اشکین
گرفون

گر چون بنفشه سر سخن بر لب کنم
چون غنچه عاقبت لبم از یکدگر برفت
یار ب عای پرو جوانت رفتی باد
دست ملوک لازم فراق دولتت
در اهتمام صاحب ریز گو آرد
اکفی الکفاة روی زمین شمس و ملک
صدر جهان و صاحب خضرا که هست
گر مقتضی نبود بودی نگفتم
نظم میج او نه باند لذه من است
ای آفتاب ملک بسی روزها تاب
خالی ببا گلشن خضرای محبت
تا بر درت برسم بشارت همیزند

فکر از دلم چو لاله بدر میکند زبان
تا چون شگوفه پر ز سر خم کنی دهان
تا آن زمان که پیر شوی و لت جوان
چون پای در رکاب نهی بخت همگان
فرمان روائی عالم و علامه جهان
جانب نگا بهار خدای و خدا بندگان
قدر همان روی زمین بشو و کن
با بحر کف او خبر بجز مرسم کائنات
لیکن روست نظم لای بر میان
وی سایه خدای بسی سالما بمان
ز آواز بلبلان سخنگوی طبع خوان
و دشمن بچوب تاجود اهل برکشد فغان

ایضاً فی مدیحہ علیہ الرحمۃ

تبارک الله از ان نقشند ما معین
چنانکه در نظری و صفت نمی آید
مه از فروغ تو بر آسمان می تابد
خدای تا گل آدم سرشت و خلق نگاشت
نه در سبیل آدم که در بهشت خدای

که نقش روی تو بسته است چشم و لطف و جبین
منت چه وصف گویم تو خود در آینه بین
چه جای ماه که خورشید لایکا و بین
سلامه چو تو دیگر نیافرید از طین
بدین کمال نباشد جمال حورالعین

[illegible]

راین مصطفیٰ عجیب
 عوی و عوی چون لول
 چنانکه سرشید چون لول
 باب زرتو انداخته بودین
 حق نوید بیان
 نیچر حق نوید یعنی
 سر جهان آدم ربین
 پایا که بپایین حکایتی
 گویان لبایین
 و صالحه سر شکین

[illegible][illegible]

فی شرح الصحاح علامہ الدین البجینی

شکایت شکر تخم در دهان خورده دهان
بغیر نیست اگر تو بهر دبا بازی
تو آن نه که چو غائب شوی ز دل برو
ز ارکینقت هم بستودست می نهد
محب صادق اگر صاحبین سپهر زند
پر دوستی که وفا گر کنی و گر نکنی
وصال و دوست بجان گر میست گرد
که دام روز و گر جان بکار باز آید
شکایت از دل سنگین بار نتوان کرد
ز دست دوست بنالیدن آمدی سعد
گر آن بدیع صفت خوشین بماند بد
زمان باد بهارست و او عیش بد
چگونه پیر و جوانی و جا بلی بکنند
نظاره چمن اروی بهشت خوش باشد
مندان طبیعت ز جامه خانه جنب
ز کارگاه قضا بر دخت پوشانند
بکلمه چمن از رنگ و بوی باز کنند

اگر تو باز بر آری حدیث من بدان
بعید و صل تو من خویشتن کنم قربان
تفاوتی نکند قرب و دل بعد بچنان
هم احتمال جفا به که صبر میسران
محبتش نگذار و که بر کشد بچنان
من از تو بکنم مهر و نکسایم بچنان
سخر که ویر بدست او قدرت چنین آزان
که جان فشان نکنی روز وصل بر جانان
که خویشتن زده ایم آگینه بر سندان
تو قدر دوست ندانی که دوست دارم
بیار ساقی و ما را از خوشتن برهان
که دور عمر چنان میرود که برق ایمان
درین قضیه که گرد جهان پیر جوان
که بر درخت زند باد نو بهار افشان
هزار حله بر آرند مختلف الوان
قبای سبز که تاراج کرده بود خزان
هزار طبله عطار و درخت بازرگان

زبانک
نگونه جامه دریدست و
نمود سکون و خیران مصرین
خجین
که گل ز خار بر آید چو پویم
نوخ و مطالعده باغ و بوستان
که بوستان بهار و باغ لالهستان
که گل بود اندر چین زیبات
که ام سر و بیالای نشت و رینان
که ام سر و بیالای نشت و رینان

چون که خط بنمزد و همان بهترین است
بگویم آن خط بنمزد و همان بهترین است
بگویم آن خط بنمزد و همان بهترین است

[illegible]

من این شکر نصرت می بخورم و در این طرف بود
 که در این شکر نصرت می بخورم و در این طرف بود
 که در این شکر نصرت می بخورم و در این طرف بود
 که در این شکر نصرت می بخورم و در این طرف بود

مراقبول شما نام در جهان گسترده
ملاذات دل و امن و جان راحت خلق
برود هیچ نبرد آنکه گرد و نخورد
چو خبری از تو بغیری رسد فتوح شناس
کرم بجای حسرت منکن چو بنوائی
سخن در از کشیدم باعثها و قبول
مرا که طبع سخن گوی در حدیث آمد
اگر سفینه شعرم روان بودند عجب
تو کوه جودی و من در میان رطه قصر
و چیز خواهمت از کردگار فرد جلیل
خلایق نیست در آثار بر و معروفست
فلک مساعد و اقبال بار و بخت قرین
زمانات فلک در پناه بار خداست
همای معدلت سایه باد بر سر خلق
بدین دو مصرع دیگر که ختم خواهم کرد
و چیز حاصل عمر هست نام نیک و ثواب

مرا بصاحب یوان قبول شد و یوان
 که باد تا بقیامت بدولت آبادان
 بخورشش بده ای که میتوانی باین
 که رزق خویش بدست تو بخورد همان
 که ابر کم نکند در زمین خوش باران
 که حمت تو بخشد بر ارازم عصیان
 نه مر کبست که بازش توان کشد عنان
 که میر و دهرم از تو دول طوفان
 مگر بشرطه اقبال او قسم بکران
 دوام دولت دنیا و ختم بر ایمان
 که دیر سال بماند تو دیر سال بمان
 تنگ دست و امیدت روا و حکم روان
 ز حادثات قرآن و حمایت قرآن
 بهوم عا و نه بوم مخالفان ویران
 امید هست تجسین و گوش بر احسان
 وز بن دو در گزری گل من علیها فان

فی مع صاحب السعید الشمس لدین حسین

ای محافل را بدیدار تو زمین

طاعتت بر هو شمنان فرض عین

[illegible]

ای کائنات می شناسد و عالم را
می بیند و عباد را می بیند
و آفاق را می بیند و افق
را می بیند و کعبه های
را می بیند و خشت و نور
را می بیند و در او

ماه و پروین
 جهان کز بطن
 اسم
 بخت و نامان
 قضا و قدر
 عطر

این را پس به هم اندر هم
 بچرخش از این کلام بسیار گفت
 در میان آن یاران و کوه و دریا
 و آنکه چندین ساعت از روز

[illegible]

این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه

ماست اندر مشرق و مغرب روان
 چشم بدو در از تو بعد از شش قنین

فی شرح تمارک سوسی

بفضل منت پروردگار عالیمان
 تنش در ست و لش شاد باد و بخت جوان
 و فار عهد نگر دست با کس این دوران
 خدای عز و جل راست ملک بیایان
 چو دست میدهد ت تخم دولتی بختان
 و گر چنین کنی از تو باز ماند هان
 چو برف بر سر کوهی است رود نقصان
 میان اهل مروت که باد فغان
 که در زمین وجودت نماید آب روان
 که اعتماد بقا را نشاید این بیان
 ست در ست و امیدت روا و حکم روان
 که دولتی دگرت در پیست جاویدان
 اگر قبول کنی گوئی بروی از میدان

تمام گشت و فرین شد این خجسته مکان
 همیشه صاحب این منزل مبارک را
 ز خسروان مقدم چنین که میشنوم
 بنوبت اند طوک اندرین سپنج سرا
 زمین و نیابستان نزع آخرت
 بدو که با تو بهاند جزای کرده نیک
 حیات ماه غنیمت شمر که باقی عمر
 ز مال و منصب بنا جز این نمی ماند
 پاش تخم عبادت حبیب من این پیش
 سرای آخرت آباد کن بحسن عمل
 همیشه خرمیت باد و خبر نصرت و عیتر
 بس اعتماد کن بر دوام دولت و عمر
 کلید گنج سعادت نصیحت سعادت

فی صفة الزین

عقل طبعم خیره شد از صنع رب العالمین

صبحم از مشرق برآمد باد نوروز از زمین

این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه

در وصف محبوب
 ۴۴

این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه

این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه
 این کتب از کتب قدیم است که در این کتابخانه موجود است و در این کتابخانه

میفشارد تا بفکندت ببردی نفس
 در در طه که سود ندارد و شاد
 در کار آخرت کی لذت فرموی
 دینا بدین خریدن ازنی بصارت
 ای بد معالمت بهمی بیند بهیخت
 خداوند
 سر
 تا جان منت کنند زنده نشیند
 در این دنیا و آخرت

في النصائح والمواعظ

ای نفس اگر بدیده تحقیق نگری
ای پادشاه وقت جو وقت فرارسد
گر پنج نوبت بدر قصر میسرند
و نیازنی ست عشوه و ده لسان و یک

درویشی آختبار کنی بر تو انگری
تو نیز با گدای محلت پرابری
نوبت بدیگری بگذاری و بگذری
یا کس بسر نمیسرد او عهد شوهری

نزدیک کارهای بنی خدام
بسیار می که در پیش ازین
شش تا پیش ازین
در صورت این وقت خود
گرفتند خود بکند و هر
نهاد و باش که بکند و هر

نیکوخت نیار و از دین که در یاری
بشکست قدر خویش که با یاری
است قطره که بخت و دولت و باری
کین هر یک که بخت و دولت و باری
ای که بخت و دولت و باری
کین هر یک که بخت و دولت و باری
ای که بخت و دولت و باری
کین هر یک که بخت و دولت و باری

بیدار باش تا پنی اورا ه سپری
کانه رکند دشمن آهینجه خنجره
راهی بسوی هاویه اکنون مخیری
در حلقه بصورت و چون حلقه هر در
چون کبر کردی از همه دوان فروری
گرد عمل نکوشی نادان مقصر
با علم اگر عمل نکنی شاخ بی بر
وز حب جاه در طلب علم دیگری
ورنه دومی بصوت افسان مصور
چشم از برای آن بود آخر که نگری
هر نکته را هزار دلائل بیادری
گر علتی نگویی و عذری نیادری
مر شوی کرده را بنود زیب خیزی
تو بی هنر کجاری از نفس پروری
عارف بذات شونه بدلوق قلندر
گر بهتری بهال بگو هر برابری
کون خرت شمارد اگر گاه و غصه
این هر دو قرن اگر بگیرتی سکندر
تا در رضای خالق بیچون سبر بری

[illegible]

شکوه شود از دست
 گنج عاقبت از دست
 برودند گنج عاقبت
 فرزند ندهد است خدا را
 کسی که به فرزند ندهد
 نو گنج سعادت بر او
 گرفتار است گنج زیادت
 در دست گنج جانها
 پیش ازین نو گنج
 نیک بختی و نیل بد بختی

روز می گویند مبعوثی اندر از دل خدا
ز سارین من پر راهت گون دار
نگ از فیم اشفت و بزم از اندام
در دوش گل اشفت و در گویای
و این کس ز صحبت ایشان که این
روزی زمین بطلعت ایشان که این
ز به ده و از سید و شاهی که این

ایضا

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

جمیع مجاہدین و کرم و شرف
 زیادت مطرب و از جنگ و ناله نای
 عمل بیار که دست ابرو دست
 گفت بنابر یکبار ابرو دست
 که دست فتنه و بند و خدای کاکی
 به و خند بر آن لاجرم که درین
 که مار دست نیار و ز قتل مار افشا
 بر و خند بر آن لاجرم که درین
 که مار دست نیار و ز قتل مار افشا
 بر و خند بر آن لاجرم که درین

بکشد دل و جان
 که نشد و سخن و زبان
 از تو مع خجالتی خدایت است
 اگر تو مع خجالتی خدایت است
 بختیم عقد و کسم از خجالتی
 و بار عشق و مغیر و خجالتی
 و سبب کج خلقی و خجالتی
 و سبب کج خلقی و خجالتی
 گرت بیا به در آینه خدایت
 نیست بروی و در آینه خدایت
 عالم

که با مثل قشای در آن رنگ آید
نکایا بدست و دست و دست
پس این به فامده لفظن که با
دوباره رفت و بنا و خشت
بعد و عفو و کم و کم
بر در خشت که عفو و عفو
جزا و جزا و جزا و جزا

بدره گشت عفو باد و تو به یار
شمار بفرمود اعدا

باہمہ عیب خوشن شب و روز
 گر ہمہ علم عالمت باشد
 ہمیش مردان آفتاب صفت
 پیر گشتے ورہندہ استے

ورتگا پوسے عیب اصحانے
 نے عمل مدعے و کذا نے
 باصافت چو کرم شب تانے
 تونہ پیری کہ طفل کنانے

فی شرح اتابک ابو بکر سعد

بنوبت اندوکی اندرین پنج سرا
چه دوستی کند ایام اندک کنش
چه مایه بر سر انیلک سروران بودند
تو مرد باش و بهر با خود آنچه توانی
درم بخوستانان زر بر نیت ده
بعاقبت خبر آمد که مرد ظالم مرد
بخو مجسمش از ناله های دو آینه
نیاز باید و طاعت نه شوکت و ناموس
و حضرت اندکبان ملک یا و روین
یکی که گردن زور آوان بقهر بزن
بتیغ و طعن گرفتند جنگجویان ملک
چو همست چه حاجت بگز ز مغر کوب
پنجم عقل مر این خلق بادشاها نند

که در حمایت صاحب دلائل بسیاری
همان وعد و بند و ملک بخش و شانه
باران چو قوت باروی سلطان دار
و که ایضا

هفتاد و نه سالگی
 در این زمان که جوانی و عمو در جوانی
 سر سر دینی انداخت پیری اندیش
 درین بازوی سر بچگی که بر چرخ
 زهی زمانه ناما پندار عهد شکن
 که اعتماد کند بر مواهب نعمت
 بزار تر کسلی هر چه خوشتر بندی
 بعمر خویش کسی از تو کام بر نگرفت
 اگر زیادت قدرست و تغیر نفس
 مرا ملاست و یوانگی و سر سبکی
 شکوه پیری بگذار و علم و فضل و ادب
 چو با قضا و اجل بر نمی توان آمد
 نه آن چلیس خیس از کنار من فتنه است
 درین خلعت زیبای حسن التقویم
 بخار خط مغیر شسته بر گل رو
 اگر ز با و فنا ای پسر بنیدیشه
 زمان رفته نخواهد بگریه باز آمد
 ندوخت جامه کامی بقدر کس گردون

ایضاً فی الموعظه

نشاط کو دکی و عیش و شین رانی
 پس از غرور جوانی و دوست بالائی
 ستیز و در فلک ساعد توانائی
 چه دوستی است که با دوستان نمیائی
 که همچو طفل بخشش و باز بر بانی
 تباہ تر شکنی هر چه خوشتر آرائی
 که در شکسته ناکامیش نفس رانی
 محو استم که بقدر من از افزائی
 ترا سلاست پیری و پاس بر جانی
 کجاست جمل جوانی و عشق برانی
 تفاوتی نکند گریه و داناتی
 که بعد از و متصور شود و گیمائی
 بر استنین تنم طر از زیبائی
 چنانکه مشک بجاورد بر من سائی
 چو گل بعمر دور و زه غرور تنائی
 ز آب و بده که گر خون دل میالائی
 که عاقبت بمصیبت نگر و کیتائی

درین رخ روز جوانی و عمو در جوانی
 سر سر دینی انداخت پیری اندیش
 درین بازوی سر بچگی که بر چرخ
 زهی زمانه ناما پندار عهد شکن
 که اعتماد کند بر مواهب نعمت
 بزار تر کسلی هر چه خوشتر بندی
 بعمر خویش کسی از تو کام بر نگرفت
 اگر زیادت قدرست و تغیر نفس
 مرا ملاست و یوانگی و سر سبکی
 شکوه پیری بگذار و علم و فضل و ادب
 چو با قضا و اجل بر نمی توان آمد
 نه آن چلیس خیس از کنار من فتنه است
 درین خلعت زیبای حسن التقویم
 بخار خط مغیر شسته بر گل رو
 اگر ز با و فنا ای پسر بنیدیشه
 زمان رفته نخواهد بگریه باز آمد
 ندوخت جامه کامی بقدر کس گردون

و مانع چنانچه نفس
 بدو که با یک نفس
 اگر بود دل سر بک غارانی
 نمیشی ابدل که سر بک غارانی
 تو هم که تو هم می
 چنانکه تو هم می
 است که تو هم می
 در جبین بر من از شکسته پیری
 در این زمان که جوانی و عمو در جوانی
 سر سر دینی انداخت پیری اندیش
 درین بازوی سر بچگی که بر چرخ
 زهی زمانه ناما پندار عهد شکن
 که اعتماد کند بر مواهب نعمت
 بزار تر کسلی هر چه خوشتر بندی
 بعمر خویش کسی از تو کام بر نگرفت
 اگر زیادت قدرست و تغیر نفس
 مرا ملاست و یوانگی و سر سبکی
 شکوه پیری بگذار و علم و فضل و ادب
 چو با قضا و اجل بر نمی توان آمد
 نه آن چلیس خیس از کنار من فتنه است
 درین خلعت زیبای حسن التقویم
 بخار خط مغیر شسته بر گل رو
 اگر ز با و فنا ای پسر بنیدیشه
 زمان رفته نخواهد بگریه باز آمد
 ندوخت جامه کامی بقدر کس گردون

این زمان که جوانی و عمو در جوانی
 سر سر دینی انداخت پیری اندیش
 درین بازوی سر بچگی که بر چرخ
 زهی زمانه ناما پندار عهد شکن
 که اعتماد کند بر مواهب نعمت
 بزار تر کسلی هر چه خوشتر بندی
 بعمر خویش کسی از تو کام بر نگرفت
 اگر زیادت قدرست و تغیر نفس
 مرا ملاست و یوانگی و سر سبکی
 شکوه پیری بگذار و علم و فضل و ادب
 چو با قضا و اجل بر نمی توان آمد
 نه آن چلیس خیس از کنار من فتنه است
 درین خلعت زیبای حسن التقویم
 بخار خط مغیر شسته بر گل رو
 اگر ز با و فنا ای پسر بنیدیشه
 زمان رفته نخواهد بگریه باز آمد
 ندوخت جامه کامی بقدر کس گردون

اگر این خیال محقق شدی به بیدار
 خدا را که تواند گذار و شکر و سپاس
 ندید دشمن بپایا لعمریه آنچه بخوست
 تو یاد هر که کنی در جهان بزرگ شود
 اگر مرا هنری هست با خطای هست
 جماعت شعرا این دروغ شیرین را
 مرا که شکر و ثنای تو گفته ام همه عمر
 تو روی دختر و لبند طبع من بکش
 چون سرش نی بینم بناقصه بندم
 بهر دلی سر بهت فرو نمی آید
 من آبروی نخواهم بر آنان داون
 خدای در و جهانیت جزای خیر و پاو
 ترا که هست و اخلاق و فروخت نیست
 همین سعادت و توفیق بر مزیت با

که روی غم مایون از نظرف و آ
 یکی منم که بشکرش کنم شکر باری
 که دوست بر سر لطف آمده است و لدا
 مگر که دیگرش از چشم خویش بگذاری
 تو از مکارم اخلاق خویش یواری
 اگر بر وز قیامت بود گرفتاری
 مگر خدای بگیرد و بر است گفتار
 که خانگیش بر آورده ام نه بازاری
 خلیفه زاده تحمل چرا کند خوار
 بسته ام در دکان ز بجزیداری
 که پیش طائفه مرگ به که بیار
 که هر چه واد با شعاف آن سزاوار
 بهر چه سعی کنی دولت دهد یار
 که حق گذاری و ناحق کسی نیازاری

من خوا در نکات طبعه فی المراتی

دل شکسته که مرهم نند و گریه بارش
 خدنگ در و فراق اندرون سینه خلوت
 چون غشته قلم سر بریده میگردد

تیمم هسته که از پای بر کند خارش
 چنان بخت که در جان شست فاسد
 چنان که خون سیه میرود و ز منقارش

وین مردی است که در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت

وین مردی است که در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت

وین مردی است که در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت

وین مردی است که در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت
 در دنیا و آخرت در دنیا و آخرت

متر فرود شد و صبح و دم هر دو بر عل کبریت
کشایش بود و از پند بند گوش کنی
همان نصیحت جدت که گفته ام شنو
ولی خراب کن بیگانه اگر خواهی

حیات او چو سر آمد فرید عمر تو باو
که هر که پند شنید و سخن جهان بکشد
که من نمانم و گفت منت بماند یا و
که سالها بودت خاندان ملک آباد

ایضاً رحمۃ اللہ علیہ

بیج باغ بنود آن دخت ماندش
 بدوستی جهان هرگز اعتما کنند
 بلطف خویش خدایاروان و خندار
 نمر و سعد ابو بکر سعد بن زنگی
 گر آفتاب بشد سایه همچنان باقی است
 همیشه سبز و جوان باو در حدیقه ملک
 یکی دعای تو گفتم و گرد عای عدو
 هر آنکه پاسبی خلاف تو در رکاب آورد

که تند باد اجل بیدرینغ بر کندش
که خراج دید بطربا کسست هر چند
بدان حیات بکن زنجیات خورسند
که هست سایه امید وار فرزندش
بقای اهل حرم باد و خویش و پیوندش
درخت دولت یخ او و بر و مندش
کنون بگویم اگر نیک نیست پسندش
بخانه باز رود اسب بخداوندش

وله ايضا رحمه الله عليه

وجود عارے دل در او نشاید
اگر جواهر ارواح در کاشش نزع
بر آب دین مجبور هم ملائمت نیست

همان که مرهم دل بودیان به خست
همی بعالم علوی روز عالم است
که شوق می بتاند عنان عقل از دست

[illegible]

دوران عالم خداے از عالم غیب
 ہر آنکس دل نمے سوز و بدین درد
 درین گیتی مظفر شاہ عادل
 سعادت پر تو نیکان و بادش
 روان سعد را با جان جو بکر
 بکام دوستان و بخت فیروز
 بنید انم حدیث نامہ چون است

تار رحمتش بر سر نشاناد
خدایش بهم بران آتش نشاناد
محمد نام بر وار شمس باناد
سخوی صاکنش پروراناد
باوج روح و راحت گستراناد
بسه دوران دیگر بگذراناد
همی بنیم که عنوانش بخونست

مرتبه ابراهيم سيف الدين

دردی بدل رسید که آرام جان برفت
شاید که چشم چشمه بگریه بیاورد
بالا بلند کرد و درخت بلند ناز
گیتی بر او چو خون سیاوش گریه کرد
دود دل از در کجی باید که دود خلق
تا آتش است خرمن گریه چنین آتش
باران فتنه بر در دیوار کس نبود
تلخ است محراب غم جبران و تلخ تر
چندان رفت خون جراحت بر آستان
همچون شفا نعمت دل خویش سیاه شد

وز هر که در جهان بد ریغ از جهان بر
بر بوستان که سر و بلند از میان بر
ناگه بحسرت از نظر باغبان بر
خون سیاوشان و چشمش و آن بر
هر گز خیال نبود که تا آسمان بر
زهار از آتشش که بچرخش و خان بر
بیر با هم باز گردید خون تا و دان بر
بر سر و قامتی که بحسرت جوان بر
کز چشم تا دور و پدر و مادران بر
کان سر و نو بر آمده از بوستان بر

ماه
 فارغ از این صحبت است الا جواب
 در این عشره رمضان
 بار نود و پنج بود از اخوان
 در این کتب مکتوبه در رمضان
 فی ذلک ایام رمضان
 در این شهر

خود و بگویم ز خنما که نه خون آمد و نه آه
این غوغا چه پیش بود که آتش از آن به
شعله کشید و نشان زشت آن در مندر افت
هم چون آغوش قوم و قبا که ز نشان افت
بر حق بپایند چون بود و آیدان نیست
لیکن هم قدر اجل را عجل نیست
بسیار ازین قی که بیاد و خزان نیست
او در و بود و پیشتر از کاروان نیست
مکاروان آن آخری هم از دیار غم نیست
خاندان شریف برادران
زندان برت

افعال
جلا و بگو
نفس
و بجای
نماند
واند
و قی
زنها

[illegible]

ماه نهم خنده روی در چپ
الودع ای زمان طاعت خیر
مهر زمان ایندی برب
تاوگر روزه در جهان آید
بیلے زار زار می نالید
گفتم اندوه میسر که باز آید
گفت منم بقا و فائزند
روزه بسیار وعید خواهد بود
تا که در منزل حیات بود
خاک چندان از آدمی بخورد
هر دم از روزگار ماجز و لیت
کوه اگر جزو جزو بگیرند
تا قیامت که دیگر آب حیات
یا رب آن دم که دم منر و ماند
کار جان پیش اهل ول سهل است

و علیک السلام یا رمضان
محفل ذکر و مجلس قرآن
نفس در بند و دیو در زندان
پس بگیرد و بگونه گونه جهان
در شراق بهار و وقت خزان
روز نور و زوال و رحمان
ورنه هر سال گل و بهستان
تیر ماه و بهار و تابستان
سال دیگر که در غریبستان
که شود خاک و آدمی کیان
که گذر میکند جو برقی میمان
متلاشی شود بد و زمان
باز گردد بجوے رفته روان
ملک الموت واقف و شیطان
تو نگذار جو هر ایمان

فی مرتبه استقصاء

آسمان را حق بود و گریخون بهار و بر زمین
ای محمد گر قیامت می بر آری سر ز خاک

بر زوال ملک استغصم امیر المومنین
سر آوردن قیامت در میان خلوتین

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

ایضا
ان هو النفس بقدر العقل
لا يتبدى وبقوى لا يزال
خال من وقت كه باو شمال
هم و من سوي بين و شمال
مالك في الجنة مستلق
وم تنف القوم و شد و الرحال
عما بانوس و فت اية رحال
و يلا من از دست مد و رحال
قد و السلك باذا السنف
اف من ميزاد ال
بس که در انوش
بر من و تو

که کوه باد چون دست من از دست
 الایا سالک عن تو قف
 بچشمانت که گرچه دوری از چشم
 الم نظر الی عینی و دمع
 مرکب در وجود من چو جانی
 منعت الناس یستقون عیناً
 جهانی تشنگان را دیده و رشت
 ولی فیک الارادة فوق وصف
 چه دستان با تو در گیر و روباہ
 جرت عینای من ذکر اک سیلاً
 نمایند بهم خلقی با نگشت
 حفظی لم ازل ماومت حیاً
 دلت سخت است و ایمان اندکی سست
 اذا کان اقتضای فیک حلواً
 مرا بار و زگار خویش بگذار
 عزائی ناظمی فی الوجد بیستاً
 نگهیم قامت زیباست با چشم
 و این کجاست سمعتم طول مکث
 چو سعدی خاک شو سووی نذار

زبان و شمشان از بد سگالے
فما قلب المعانی عنک سالے
دل از یاد تو یکدم نیست خالے
ترغی فی الجبر اصداف الالالے
مصور دور و ماعنم چون خیالے
ان استرسلت و معاکا لالالے
چنین پاکیزہ پسند ارم زلالے
و لیکن لم تزل لے ما احتیالے
کہ از مردم گریزان چون غزالے
سَل البحر ان عنے ما حسر لے
چو بنسند آن و و ابروی بلالی
و لو انتم ہجرتم من وصالے
و گر ہر ہرچہ گویم بر کمالے
فقل لے ما بعد انے و مالے
نگیر و سرزنش در لا ابالے
و طر فی مائرے عقد اللالے
ہمہ لطفے و سرتاپا جمالے
حوالیکم فتدعان ارتحالے
اگر خود خاک و می در دیدہ مالے

[illegible][illegible]

ان نطق العارف في وصفه
 کارگس نیست و رین ره پیرید
 کم فطن باورستفما
 فهمی بے رفت ندیدش طریق
 لودنت الفکرة من حجب
 پر دل عشاق جالش خوش است
 اصبح من غایة الطاف
 بنده دگر بر که کند اعما و
 ان مفتا لی حکم تقبر
 هر که بگفتار نصیحت کنان
 باو یة المحشر وادعیق
 گر قدمت هست چو مردان برو
 رب اغنی وامل عشرت

بجز عن شان عدم المثال
بلکه بسوز و پر غمنا و بال
عادوت کل لسان المقال
و هم بے گشت نماندش مجال
لاخرت من سبحات الجلال
تلخی بجران بامید وصال
بجترم العبد و سقے السؤال
گر فکند بر کرم ذوالجلال
موعظتہ تسع صم بحبال
گوشش نزار و بخورد گوشمال
تمتحن النفس و تمضی المجال
و رعت نیست چو سعدی بنال
انت رجائی و علیک النکال

وله ايضا

آفتاب آن پر رخ یا ملائک یا بشر
 ہر صبری ماقولی روح عقلے مانے
 گلین ست آن یاقین نازک شاد و شریح
 بہت و مطلق عنیدی کیف حالی آن نا

قامت آن یاقینامت یا الف یا ^{نفس}
ضاد و تسلی یا تمش زاده و جدی یا عبر
آهن است آن یا دل نام و انبش یا جحیر
حرّت و الما مول نحوی یا حیاتی ان هجر

والمريض

و نه از گنجینه ای بی مقدار
خبر یزدیدیل که عیادت
که احوال ندارد مرا زود سن و سال
مرا رسد که بر سر من از ناچار چوبیل

عشق و محبت و مال با بدی و با صبر و با ستم

(۵۹)

کشف النقال یحیی فی هلاک الانع
عطفا الباس سعی فی هلاک الانع
آخرای سم و دروان بمانی لا اندر
آخرای آرام جان بر مانگی کی بماند
باز خیمه بستم کو لالت خفصه ما بختی
بیا کیس نظر کو لالت سعی ماندا
دومی را گفت بیکم و کفایت یحیی
عده زیاده ام کیبی و کفایت یحیی
حق ضلای نامی نماند چون دیکر
از او بختی عن هم

[illegible]

قیل کے لئے
 ورنہ لم التی لو ان رو
 گوشه گیری یا یا جان میان آور
 نیست یا تسلیم یا بد یا خذر
 غیر یا برایت یا واق الامن صبر
 خالتبانی غصه یا و اق الامن صبر
 و اندانی فرقه مال الامن صبر
 و تران طبع راغبی سخن این حال
 آبرونی نیست پیش آفتاب
 ۱۰۵۹

وله ایضا

ششم بر وی تو ز دست و پند و نود
وان بخت سوار عشق و غداست
مگر چه در بهانم ایسر بر نگارم
معه الزمان و جلی یقول ملکات
من آدمی بجان ندیدم و ندیدم
المرکی بحقیقت بعین آب چارست

شبان ترا بیم بصر روی تو باشد
تقدش عین ایوب فی الظلمات
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب

اما خالص و وی الم اراد که جگر
اگر چه مالک رقی و با و شاه بحقی
فمن يبلغ عنی الی مغرب قتل
توان کند نداری که من خلاص بیایم
لا و ضمن بستی و لو بهتک شتر
و قاتل مودت به پیش اهل ارادت
تیل بین یدینا و لایسل ایسنا
مرا که چشم ارادت هر دو موی تو باشد
خداک شعرک مسکا و اتحدت عیبر
تو خود تامل معدی نمیکنی که نه بین

وله ایضا

عمرم باخر آمد عشقم سنوز بانی
یا غایه الامان قلبی لدیک فانی
ای در و مندفتون خط و حال موزون
چار الکفاة لمازم اجمال زما
بعد از عراق جایی خوش ناید هم
خان الزمان عهد حتی یلیت وحد
از سر و ده چگونگی ای مجمع نکوست

وز می چنان نه ستم که عشق روی
شخصه کما ترانی من غایه اشتیاق
قد روصالش اکنون دانی که در فرا
و الیل لها والد متع فی المآل
مطرب بزن نوانی زان پرده عرا
روی علی دوی بالمداد فاق
تو ماه شکبونی تو سر و سیم ساق

وله ایضا
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب
تقدش عینی وانت حامل شب

ن کت فی نوها و فی زمین
یا عافی بنیازنی و مالک
ن کت فی نوها و فی زمین
یا عافی بنیازنی و مالک
ن کت فی نوها و فی زمین
یا عافی بنیازنی و مالک
ن کت فی نوها و فی زمین
یا عافی بنیازنی و مالک
ن کت فی نوها و فی زمین
یا عافی بنیازنی و مالک

نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار

وله ایضا

نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار

تا سوار عقل بردارد و دمی
در دی از می در قبح کن پیش از آنکه
ز این چال شاهین نعمت
ساعتی چون گل بصره را بر گذر
تا شود بر گل نکور و لای و بال
در دماغ می پرستان باز کش
یارب از فردوس که رفت این نسیم
طوطیان جان سعدی را بطلعت
ماه بلبل بستی خوشتر است

طبع شور انگیز را دست از لگام
در خروش آید خروس صبح بام
طوق برگردن نهادم چون حمام
یک زمان چون سر در بستان خرام
تا شود بر سر و عناسه حرام
آتش سودا آب چشم جام
یارب از جنت که آورد این پیام
شکری ده زان لب یا قوت فام
سنگی سنی سنگی سنی ای غلام

وله ایضا

پایان آمد این فقر حکایت همچنان باقی
کتاب مانع عینی بسیم معرضان
نگویم نسبتی دارم بنزد یگان گاه است
اخلاقی اجبائی درونی خبر آن
نشان عشق آن باشد که شب بار و پیوند
غم اظهار و استغنی کا سواد و عافیة مستوما
قیح چون و را باشد بهشیار آن مجلس ده
سی فی فنی انشائی و مایه دریه مانشائی

بصد و فقر نشاید گفت وصف احوال مشتاق
ان صنع ما تری انی علی عمدی و میا
که خود را بر نومی ندیم با لوی و زرا
مرض عشق لایبری لا شکوالی الر
ترا اگر خواب بگیرد نه صاحب رود مشتاق
امانت الذی شفی فغین اسم تر یا
مرا بگذارتا حیران بباغم چشم بر ساف
انا الحیون لا اعنا حرافی و انرا

نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار

نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار
نفس من شکر خداوند و بیکار

فلا زببا آمدن
زبنا خا طری
و کشتن هم
که صحبت هم

که قدر نعمت او داند که چون ست
تن بی کاشکره بن کت کبرست
عن الخطاب بن داود عقیقل
تومی تنیدی که مرغم غیبت بر خوان
که مسکنی و سرماشته ای خفتست
و این خلقت مجوسانند مت
اگر مردی ده بخش و خور و پوش
پیشان کم نخورد و ام تو شسته
تفکر با عمر بن ممالک
که جندی خور و جندی تو شسته
که کردم کرد و بخورم یا پنج ششم
که صبح علی قبر الجحش
درون مردار و بیرون مشک کافور
اگر خدمت کش در هر از تو
اذا قالوا لک اکفر لا تقارص
چهر رفتی و رغبت نه دست نه بیر
که باکش خور و نه یک متی چه واکاند
عسل القوم فیهم ذو کرامه
اگر مردی است زیشان هم بدرست

گم بادی و بی خبری
نمین شود بخل ز دوست
گر چه در زمین بر سر
نواز و زمین بر سر
که غرض زمین بیوت است
تقول زاجب که لا ملاغب
اذا لم آت سیر بابا بظنار
گفت آن سیر بابا بظنار
بختش پسند از

(۱۰) ۶
 اذکری دی کنس اوز بنی کن
 ادم کی کن فکای فون ان شفت
 ان اخصت هذا القول بعد
 فی العلم و از بن سعد
 چو باند که از جنت یار
 که در حق در دین
 که خست یوت از غمی که
 بوی رحمت و سعادی با
 الین حسن دار
 و از بن سعد

از آن که در این عالم
چون آب و آتش است

و حیوانات
سازند و می سازند

که در این عالم
چون آب و آتش است

دست خوانده در کتابخانه
روزگار و دولت

جسروید و شوق عاشقان را
 کوته نظر بخت لوتم گفت
 گفتم ز تو که بر آید این دو
 عاقل و اند که ناله زار
 تسلیم قضا شوم کزین قید
 صبر انگشم چه چاره سازم
 گر بکشد و گر معاف دارد
 دانی بچه ماند آب چشمم
 در دهر و فنا بود هرگز
 چون بر رخ روی یار کرم
 بنشینم و صبر پیش گیرم

بر چه روان سرشکین نیست
 غوغا کن آخرت جنون نیست
 کت آتش غم در اندرون نیست
 از سوزش سینه برون نیست
 کس را بخلص رهنمون نیست
 کارم دل از یکسندرون نیست
 در قبت او چو من زبون نیست
 سیاه که یکدش سکون نیست
 یا بود و به بخت ماکون نیست
 گفتم گمشدش فاست چون نیست
 و ناله کار خویش گیرم

ایضاً

وردا که طلب رسید جانم
 کس دید چو من ضعیف هرگز
 پروانه ام او فغان و خیران
 گر لطف کنی بجای اینم
 جز نقش تو نیست در خمیرم
 گر تلخ کنی بدوریم عیش

آوخ که زد دست شد غماغم
 کز هستی خویش در گماغم
 یکبار بسوز و وارهاغم
 در جو رکنی سزاغم
 حسرت نام تو نیست بر زباغم
 یاوت چو شکر بود و باغم

و صاف بود و ز جگر
 و صاف بود و ز جگر
 و صاف بود و ز جگر
 و صاف بود و ز جگر

ایضا
 این سخن است باین
 این سخن است باین
 این سخن است باین
 این سخن است باین

۶۵
 این سخن است باین
 این سخن است باین
 این سخن است باین
 این سخن است باین

و ناله کار خویش گیرم
 و ناله کار خویش گیرم
 و ناله کار خویش گیرم
 و ناله کار خویش گیرم

الحق

صدیک هر من از جدایت چاک
پیشست بنواضع است گوسف
افتادن آفتاب بر خاک
ما خاک شویم و هم نگرود
خاک درت از زمین مایک
هر از تو توان برید بهیات
کس بر تو توان گزید خاشاک

اول دل پر دہ باز پس
ما دست بردار مت فرستد
بعد از تو بیچش نیامد
امید و زور تو عین دارو
تو قبیل تو محض تیرا
وید از جبهت تو محض سوز
چرخش جهان سوز
کوتاه تو خطه خطه
سودا تو جابجایی
چرخش تو جابجایی
سودا تو جابجایی

بارے بگذر که در فراقت
یکشای دهن که پاسخ تلخ
دکشته خویش تن بگم کن
تو حنده زمان چو شمع و خالق
ما خود ز که ام خسل باشیم
ما ضرت صبا بانه و لیکن
بس دیده که شد در اشتیاق
تو مست شراب خواب و مارا
نه قدرت با تو بود نم هست
بنشینم و صبر پیش گیرم

ایضاً

طاقت پر سیده هم گفتیم
طاقت ز قمار و صبر و آرام
آهنگ در از شب زمین پس
بر هر مژه قطره ز الماس
تقدیر درین میانم انداخت
گر گشته شوم عجب مدد ارید
دی بر سر کوی دوست بختی

خون شد دل ریش اشتیاق
گوئی شکرست در مذاقت
بارے اگر افتد اتفاق
پروانه صفت در احتراقت
تاخیمه زیم در وثاقت
عینے نظرت و ما اطاعت
دریا و نمیرسد بساقت
یخوای گشت زرافت راق
مطامعت آنکه در فراق
و بناله کار خویش گیرم

عشقت که ز خلق می نهفتم
ز اندر و از که با غم تو خفتم
کز حسرت تو دمی نه خفتم
وارم که بگریه سنگ میسفتم
هر چند کناره میگردانم
سن خود ز حیات در شگفتم
خاک قدمش بدیده میسفتم

[illegible]

در عهد قیام که از دیرین
بس عهد که از پیشانی
دیگر نمود بهر هیچ مطلوب
خاطر که گرفت با تو بیرون
از پیش تو راه رفتی
س از یارانت

و و و و که شما ملت چه نیکو است
هر سر و سهی که بر لب چو است
در زیر قبا چو غنچه در پوست

[illegible]

ما تحسب بآدم بن معن بدو گاه بود
ز آن دست که نقش میآورد
فرا بیدار دل را
نمی آید نماند
بجا بدست بآدم بن معن بدو گاه بود
ز آن دست که نقش میآورد
فرا بیدار دل را
نمی آید نماند

وین صبر کہ میکنیم تا چند
چون گرگ بوی و بیه در بند
نمی بند نگیر و آدمی پند
باشد که چو مردم خرومند
و نهاله کار خویش گیرم

این جور که میسریم تا که
چون مرغ بطمع و اندر دم
افتاد و مصلحت چنین بود
ستوجب این پیش از اینهم
پیشینم و صبر پیش گیرم

ایضاً

در شهر ہے تو مینے بس
در بند تو دوستان مجلس
من جہر تھا السیراج نقب
خوشبوے کند اذ انقبس
مستانہ وان نقب
دیگر چکنے قباے اطلس
در وصف شامل تو آخر
ترسم تنہ تو پائے برض
فریاد دل شکستگان رس
کاین حسن وفا نکرد با کس
ور نہ بخدا کہ من ازین بس
و نہالہ کار خویش گیرم

امر و زحفا نمیکند کس
 وروام تو عاشقان گرفتار
 یا محمد قتی بنار حید
 صبحی که شام جان مشتاق
 استقباله وارن توست
 اتمام تو خود حیر بر چین ست
 من در همه تو لب قضایم
 جان در قدس کنم و لیکن
 آخر بزرگات تند رسته
 ساع صاحب حسن و وفا کوش
 من بعد چنین مکن کزین شیش
 بنشینم و صبر پیش گیرم

[illegible]

و بانه که
المیضا
کامند طلب و فاکند
که چو نغمه خوشین
غش روی دارد
ای کعبه عشق در عمارت
مهر بنیدگر و
بیا

بسیار سپید سفید کرده است
صلحت میان کفر و اسلام
سر پیش گران کن که کردیم
باورد تو ام خوش است زیرا که
گفتی که صبور باش پیهات
هم چاره تحمل است و تسلیم
بنشینم و صبر پیش گیرم

و در آن سپهر لا جورد
با ما تو هنوز در بند
استراره بندگی و خور
هم دردی و هم دوا می در
دل مو ضعیف بود بود
و رنه بکدام جسد و مرد
و بناله کار خویش گیرم

ایضا

بگذشت و نگه نکرد با من
و در گرس مست نیم خوابش
اے قبله و دوستان مشتاق
بسیار کسا که جان شیرین
گفتم که شکایتی بخوانم
کاین سخت دله و دست مهر
دیدم که نه شرط مهر با نیست
گر سر برد و فدای پایت
جز وصل تو ام حرام با و ا
گویند از آن نظر پیر

در پایے کشان ز کبر و امن
در پیش و بحسرت از قضا من
گر با همه این کنه که با من
در پایے تو زمر و اولاد من
از دست تو پیش پا دشمن
جرم از طرف تو بود تا من
گر بانگ بر آرم از جفا من
دست از تو نمیکشم رها من
حاجت که بخوانم از خدا من
پر سپهر ندارم از قضا من

ایضا

بسیار سپید سفید کرده است
صلحت میان کفر و اسلام
سر پیش گران کن که کردیم
باورد تو ام خوش است زیرا که
گفتی که صبور باش پیهات
هم چاره تحمل است و تسلیم
بنشینم و صبر پیش گیرم
و در آن سپهر لا جورد
با ما تو هنوز در بند
استراره بندگی و خور
هم دردی و هم دوا می در
دل مو ضعیف بود بود
و رنه بکدام جسد و مرد
و بناله کار خویش گیرم
بگذشت و نگه نکرد با من
و در گرس مست نیم خوابش
اے قبله و دوستان مشتاق
بسیار کسا که جان شیرین
گفتم که شکایتی بخوانم
کاین سخت دله و دست مهر
دیدم که نه شرط مهر با نیست
گر سر برد و فدای پایت
جز وصل تو ام حرام با و ا
گویند از آن نظر پیر
در پایے کشان ز کبر و امن
در پیش و بحسرت از قضا من
گر با همه این کنه که با من
در پایے تو زمر و اولاد من
از دست تو پیش پا دشمن
جرم از طرف تو بود تا من
گر بانگ بر آرم از جفا من
دست از تو نمیکشم رها من
حاجت که بخوانم از خدا من
پر سپهر ندارم از قضا من

الف

علم از تو بخاطر اندم نیست
 راه می اندیسم که پیشتم
 در پیش تو ره که بگذرم نیست
 من می غایبون و ام عشقم
 هر چند که میمانی بدم نیست
 که چون تو بپرسی در آدمی نیست
 گویند که هست با در آدمی زانو
 مهر از مهر خلق بر آدمی نیست
 جز یاد تو در تصورم نیست

بر ما همه عیشها بگفتند
 ما خود زده ایم جام پر سنگ
 آخرتگی بسوسه ما کن
 بس و طلب تو دیگ سودا
 در مان اسیر عشق صبرست
 من در قدم تو خاک گشتم
 دور از تو غیب چت باشد
 در دام غمت چه مرغ دشت
 من بی تو نه را خیم و لیکن
 بنشینم و صبر پیش گیرم

یا قوم اے متے و حتام
و دیگر مریند سنگ پر جم
اے دولت خاں حسرت عام
پخت پیچم و ہنوز کار ما خام
تا خود بکجا کسد سدا انجام
باشد کہ تو بر سیم منے گام
مکن خود بر آتش آرام
می پیچم و سخت میشو و دام
چون کام نمید ہے بنا کام
و بنا لکا رخویش گیرم

ایضاً

گفتار خوش و زبان باریک
از روی تو ماه آسمان را
یا خضار بستی بسیف لخط
از بهر حسد که مالکان جور
شاید که بپاوشد بگویند
و انی که چه شب گذشت بر من
با این همه گریحات باشد

ما اطیب خاک حبل باریک
شرم آمد و شد بلال باریک
والله قلمت منی بهایتک
چندین نگنند بر مایک
ترک تو بر بخت خون تاجیک
لایات بشکست اعلا و یک
هم روز شود و شبان تاجیک

خون جگر بر لبان
چرخ بزم بهر مکر و
از کمر خنجر خون
کفن که گنجی در
و ناله کاروان

ای صفا

افزون لب لعل تو
باد ام چو پست ای
هر کس که زین قلم
جگر بر رخ قوم را
غبار

خوبان جهان هر بدیدم
بیران جهان نشان ندادند
ای آنکه بساغ و لبسری در
چندین شهر و فاشاندم
آوازه من ز عرش بگذشت
از رستن من غمت نباشد
باز آیم اگر دهم اجازت
بنشینم و صبر پیش گیرم

مثل تو بتایک دگر نه
چون تو دگر بچ قرنه
چون قدر خوش تو یک شهر نه
وز وصل تو دهره ثمر نه
وز درد و دلم ترا خبر نه
وز آمدن تو خود اثر نه
ای راحت جان من دگر نه
دنباله کار خویش گیرم

ایضا

شد موسم سهره و تماشا
کان فتنه که روی خوب دارد
صاحب نظر که دید رویش
دانی کند قبول هرگز
چشم از سپی دیدن تو دارم
از جور رقیب تو نالم
سعدی غم دل نهفته میدار
گفت ست مگر حسود با تو
من نیز اگر چه ناشکیم
بنشینم و صبر پیش گیرم

برخیزد و بیا بسوی صحرا
هر جا که نشست خواست غوغا
دیوانه عشق گشت و شیدا
دیوانه حدیث مرد و انا
من بیت و حرم کنار و ریا
خارست نخست و بار حرما
تا می نشوے ز غیر رسوا
ز نهار مرد و از این پس آنجا
روز و شب و برای مصلحت را
دنباله کار خویش گیرم

نما شد

دیوان حضرت خواجہ قطب الدین بختیار کاکی
کلام پرتاثر۔

دیوان حضرت احمد جام۔ زندہ پیل خیل عارفان
دیوان خواجہ معین الدین چشتی۔
دیوان نایاب بعض عنایت ایزدی سے اس طبع کو
شہر کا طبع ہوا۔

دیوان حضرت غوث الاعظم۔ پیر و سنگ
شیخ محی الدین عبدالقادر گیلانی قدس سرہ۔
دیوان مخفی۔ اوستا دہل زبان کا کلام ہے از
جلوہ طبع مخفی رشتی اور جو نادافک کلام زیبائے
وہ نادرست ہے تذکرہ لسنے ظاہر ہے۔

دیوان مہتاب۔ از سخن نازک فکر منشی متابہای
شری و استویہ رئیس کثرہ۔

دیوان موزون۔ از خوش فکری عالیجناب راجہ
رام نرائن شری و استویہ مکر۔

جوہر معظم۔ یعنی دیوان مرزا گل محمد مکرانی اہل
زبان اور اسکے ساتھ منشی جوہر سنگھ کا کلام ہے جو
تلامذہ مراد صاحب سے ہے۔

دیوان کشفی از جلوہ خیال بلند مولوی شاہ سلامت
دیوان ہلالی۔ کلام اہل زبان۔

خیال بیخودی۔ دیوان منشی سیتل سنگھ
بنارس بیخودی تخلص۔

دیوان قاسم۔ کلام سرکردہ شعرا سے نامی زمانہ
ملاقا قاسم دیوانہ۔

دیوان نویدی۔ فارسی غزلیات مفید
یادآور سی بہتدیان۔

رباعیات عجمیام۔ منشی پرباعیات شلم وادین
اور اوستادوں کے کلام کے اعلیٰ درجہ کی ہندی ہیں۔

اختراع جدید۔ صنائع شعری میں نادر کلام ہے
از جلوہ زور طبع کے کشن کمار رئیس ضلع مراد آباد۔

قصائد حبیب نظام۔ نواب نظام الدولہ
محمد مردان علیخان۔

قصائد مفتی خان مصنفہ مولوی عبدالاحد۔

قصائد میر فرائد مصنفہ منشی فضل سبغت تخلص۔

قصائد عرفی۔ منشی مصنفہ جمال الدین عرفی
شیرازی۔

قصائد بدر چاح۔ منشی مع فرہنگ مصطلحات
سامی نامہ ظہور ثنی۔ منشی۔

فران السعدین۔ منشی مصنفہ میر خسرو دہلوی۔

کلیات و دواوین اردو

کلیات انشاء السرخان۔ یہ نتیجہ طبع شاعر نامی
بذلہ شیخ میر انشاء اللہ خان انشاء تخلص پربعد نواب

سعادتی علیخان میں ٹپے مقرب حاضر جواب تھے۔

کلیات لساخ۔ عمدہ کلیات حسین نادر سائل شامل تھے

۱۔ شاد شرت ۲۔ سخن سرا ۳۔ انشاء لساخ ۴۔

مغرب دل ۵۔ دفتر بمثال ۶۔ سرگنج تواج ۷۔

چشم فیض ۸۔ قند پرسی ۹۔ زبان بخت ۱۰۔

قطرہ غیب از جلوہ گری طبع وقاد مولوی عبدالغفور خان بہادر۔

کلیات سودا۔ قصائد و ثنویات و دواوین رباعیات

از کلام آج الشعرا مرزا رفیع السودا مستند الکلام۔

کلیات نظیر۔ اکبر آبادی۔

کلیات تراسپ۔ مجموعہ حبیبی چہند کتاب ہیں۔

۱۔ دیوان ۲۔ عاشق صنم ۳۔ شمع بیاں ۴۔ شجرہ قادریہ

کلیات صنعت۔ کلام شاعر مستند میان کریم الدین صنعت

کلیات ناسخ۔ دو دیوان نغمہ اور حاشیہ نتیجہ طبع امام

ناسخ مستند لکھنوی۔

کلیات انش۔ طبع مراد شمعور نامی خواجہ صدر علی

انش کلمنوی معاصر ناسخ۔

کلیات نظام۔ کلام سخنور خوش فکر نواب

محمد مردان علیخان بہادر۔
کلیات تسلیم۔ حکانام تاریخی نظم اجماعی نتیجہ
خوش فکری زبان آدم بلند خیال منشی امیر احمد شاگرد
حضرت نسیم دہلوی۔

کلیات میر تقی۔ استاد مسلم الثبوت کا کلام
بعد نظر ثانی مکرر چھپا۔

کلیات طفر۔ کلام الملک الملک الکلام چار جلدیں۔
۱۔ جلد اول و دوم یکجا۔

۲۔ جلد سوم و چہارم یکجا۔

کلیات مومن خان۔ جدید الطبع۔

مہارستان سخن۔ اسمین تین استادوں کا
کلام ہی مطبوع و ہمتافہ غزلین۔ آئینہ انامش ناسخ
۳۔ خواجہ حمید علی آتش۔ ۴۔ مہدی حسین خان آباد
برے معرکہ کا مجموعہ ہی ہر استاد نے زور طبع دکھایا ہے
بہرگز ترمیم بلا مرجع نہاں ہے۔

دیوان گویا۔ از طبع آذر سالہ ارفیقہ محمد خان گویا
شاگرد خواجہ وزیر نازک خیالی۔

دیوان رند مسمی بہ گلہ سحر عشق۔ کلام نواب
سید محمد خان رند شاگرد خواجہ حمید علی آتش۔

دیوان قدا۔ از موج خیر می و قدا و مولوی فدائین
و کیل حدالت دیوانی۔

دیوان غافل۔ کلام مخور میاں آتش فنانہ ملو خان غافل
دیوان ذوق۔ از نتیجہ فکر سخنکو عالی خیال

سید ابراہیم علی ذوق۔

دیوان مہار عرب۔ در محامد خاتم الرسالت
مؤلفہ حاجی محمد زبیر مصطفیٰ آبادی۔

دیوان لطف۔ یا کیرہ دیوان غزلیات مع
معراج نامہ محمد سرور کاشانی مصنفہ حافظ محمد علی بیلو

ایضا۔ فہرست سوری غزلیات تمام ردیفوں کی محامد
خاتم المرسلین میں۔

دیوان ہمنجار سالک۔ عمد کلام از مرزا
شہ بان علی بیگ سالک۔

دیوان نیاز۔ از روشی جہانی طبع نازک پسند
شاہ نیاز احمد بیلوی نیاز۔

دیوان محزن شوق۔ غزلیات مطمح ذوق دہلوی
مصنفہ ہر چند ایک کالم میں طام ذوق دوسرے کالم میں کلام ہر چند۔

دیوان شہیدی۔ مصنفہ کرامت علیخان شہیدی
دیوان امیر۔ مسمیٰ برآۃ الغیب۔ ۱۱

میر احمد امیر غلص۔
دیوان غالب دہلوی۔ کمی مرتبہ یہ دیوان

مختلف مقامات میں چھپا اور بری خواہش سی کا
اور ہنوز خواہش خریداران اس طرح ہے کیونکہ ہنوز

عالی پایہ مرزا اسد اللہ خان دہلوی کا کلام جکا مثل و
نظیر ہندوستان میں نہیں ہے مطبوعہ مطبع نظامی نقل موکریط

دیوان نشاط الاحباب۔ مصنفہ بابو میر گویند سہا
دیوان جرار۔ مصنفہ مرزا حسین بیگ غلص جرار۔

دیوان امیر۔ خرد طبعہ اسد امیر الدین امیر۔
دیوان قلق۔ مسمیٰ بہ نظم عشق۔ کلام استاد

کامل آفتاب الدولہ خواجہ اسد غلص قلق۔
دیوان واسطی۔ نادر کلام مولوی سید

فضل رسول غان تعلقدار سندیلہ۔
دیوان جاشق۔ کلام لطیف از بیت طرت

کنجیا لال غلص عاشق۔
دیوان خواجہ میر ورد۔ شاعر صاحب باطن

دیوان سحر اسرار حقیقت۔ رفعت سید جقتی
مصنفہ قاضی علی احمد غلص صل علی۔

دیوان ہشیار۔ مصنفہ کیول رام۔
دیوان صبا۔ مسمیٰ غنیہ آرزو۔ از میر وزیر علی صبا

دیوان نواب علاء الدولہ سید محی الدین خان بہادر
غلص فقیر عرف نواب بوڑھن صاحب۔

